

Redningshunden

Nr 4 -2022. 64 årgang

Medlemsblad for Norske Redningshunder

Pelsklingens jul får du hos

Rosewood – Xmas Candy cane
Tygg til hund 109,-

Rosewood – Xmas Julegodt til hund
29,90-129,-

Tass innom en av våre butikker eller på musti.no.

Redningshunden

nr. 4. 2022
ISSN: 0803-8961

Informasjonstelefon

02615

E-post

post@nrh.no

Hjemmeside

www.nrh.no

Redaktør

Audi Barstad

Tlf: 90 93 70 22

aud.ingebjorg.barstad@nrh.no

Redaksjonen

Kurt Jarnes

Sarah Wyss

Jim Olav Hansen

Stig Mebust

Layout

Mick Sheard,

michael.anthony.sheard@nrh.no

Forlag

Nordisk Kjæledyrforlag AS

Trykk

Møklegaards Trykkeri AS

Forsidebilde

Wirre

Foto: Bjørn Tore Olsrud

Signerte innlegg i medlemsbladet er ikke nødvendigvis redaksjonens eller Norske Redningshunders syn. Utgiveren er uten ansvar for annonsene.

Innhold

4	Lederen har ordet
6	Redaksjonelt
7	Etikk-og disiplinærutvalget
8	FTU informerer
10	Beredskap
12	NRH informerer
13	Fra Fjell til Fjære
22	Halve livet i NRHs tjeneste
24	Ein mann er sakna i Våtedalen
26	FORF-øvelse i aksjonsvær
28	Hva er «flyt» – og hvorfor er det så viktig
32	Hovedkurs USAR 2022
36	Besök av Svenska Räddningshundar
38	Tøffe og trygge hunder med USAR-trening
42	Utsjekk på helikopter – når alarmen går
44	IKAR hund sitt kommisjonsmøte
48	Mørkets hemmeligheter
50	NRHs egen strikkegenser!
52	Kameratstøtteordningen gjennom 2022
55	Hundeførerens ønskeliste
56	Innfør faste undersøkelsesdager av hunden din
58	Hovedkurs lavine Sør-Norge 2023
60	Den farlige julematen
61	Samarbeidet mellom Kroatia og Norge
62	På øvelse i de italienske alper
66	Gjør deg klar til Praktisk Lydighet

Manusfrister:

Nr. 1/2023– 15. februar	utgivelse slutten av mars
Nr. 2/2023 – 15. mai	utgivelse slutten av juni
Nr. 3/2023 – 15. august	utgivelse oktober
Nr. 4/2023– 15. november	utgivelse til jul

Redningshunden 04-2022

Hva betyr NRH for deg?

4 **For meg står det for Hunden som redder liv**

Altså det er hunden som er vårt viktigste verktøy i søket og vi blir aldri bedre enn den ekvipasjen vi er sammen. Det er nettopp derfor det er så viktig å ikke haste frem mot godkjenning, men ta oss tid til å være underveis, lære hunden vår å kjenne og etablere en god relasjon hund-hundefører og vite at hundene våre kan gjøre den jobben vi setter dem til.

Det er vår jobb som hundeførere å lære oss hvordan vi skal legge opp søket taktisk for at hunden skal kunne gjøre en best mulig jobb. Den tekniske utvikling står ikke akkurat stille, og jeg ser jo den forskjellen i utstyr siden jeg første gang godkjente i 2008 både for HF'er

og OL'er. Det er blitt mangt og mye av utstyr, som bidrar til at vi kan gjøre jobben vår enda bedre, såfremt brukt riktig. Det nye programmet stiller flere krav til oss hundeførere, ikke bare taktisk, men og teknisk. Og det å kjenne til og bruke utstyret vårt så bra at det blir til et hjelpemiddel, er veldig viktig. Kan det være en ide å la noen av vinterens mørke kvelder bli brukt til å komme sammen og hjelpe hverandre til å bli bedre til å bruke det utstyret vi har til rådighet? Bare ved å bruke det kan

vi bli gode. Akkurat slik vi hjelper hverandre med å trene frem hundene, så er det ingen som blir gode alene.

Jeg vil og gjerne få oppfordre dem som sitter med verv og oppgaver i distriktene til å se etter måter å involvere andre på - både nye medlemmer som trenger litt starthjelp og for eksempel hundeførere som går av (eller alle som er uten hund en periode). Det er fantastisk mange i NRH som har masse erfaring og tilhørighet og gjerne vil bidra om de blir spurt. Tenk nytt, mobiliser ressurser fra alle deler av organisasjonen. Mulig det provoserer litt, men jeg vil og få si, samarbeid på tvers og med alle og tenk litt på det at man skal unngå kameraderi og klikker.

Og når vi først er inne på det å bli gode sammen så har vi det siste året hatt en fantastisk mulighet til å trene sammen med andre frivillige organisasjoner. Takket være midler fra Gjensidigestiftelsen, øremerket samarbeid på tvers av de frivillige medlemsorganisasjonene i FORF, så har det vært stor aktivitet med mange øvelser landet over. Her har vi fått mulighet til å bli bedre kjent med de vi møter på aksjon og lære om hverandres styrker og svakheter så vi kan samarbeide enda bedre når det gjelder.

Ellers så er årets hovedkurs USAR vel avviklet. Det har vanket mye skryt av dette kurset og arrangøren har gjort en kjempejobb. Takk til dere. Det er gledelig å se at USAR aktiviteten stadig øker og at det stadig etableres nye treningsgrupper flere steder i landet. Gratulerer så mye til nye godkjente og re-godkjente ekvipasjer, samt nye instruktører.

For lavine sin del så er det jo månedene fremover som gjelder. Mens mange av oss helst vil gå i hi, eller i det minste sitte inne foran peisen, så er det andre som bare må ut. For det er nå det gjelder, det skal spas noen tonn med snø, figuranter skal ned i sin første hule og hunder skal forhåpentligvis finne dem igjen. Det skal trenes og det skal godkjennes, så da får vi bare krysse alt vi har og be om en masse fin snø.

Redaksjonelt

It takes a village

I kjølvannet av tv-serien Redningshundene har Norske Redningshunder opplevd økt pågang av nye medlemmer. Mange har fått øynene opp for hva vi driver med, og flere vil selv trene frem en redningshund og delta i den frivillige redningstjenesten.

Det er krevende å være hundefører i NRH. Du skal tåle mye, trene mye og ofre en god del. Med dagens prisnivå skal du også ha overskudd i lommeboka for å kunne dra på kurs og samlinger, og faktisk også leteaksjoner. Det er ressurskrevende å trene frem en ekvipasje, og vi vet alle at det ikke er noe man gjør på egenhånd. Det kreves teamarbeid, støtte og kreativitet for å løse utfordringer og finne måter å komme i mål på. It takes a village to raise a child, sier de i utlandet, og det er jo noe i det, hvis man i NRH bytter ut barnet med ekvipasjen.

Man skal med andre ord være rimelig dedikert og ha en ok hund hvis man skal lykkes i NRH. Fra tid til annen kan vi registrere folk som skriver på NRHs facebook-side om negative opplevelser de har hatt i møte med NRH. At rasen de har ikke oppleves som «bra nok», selv om de personlig opplever at nettopp deres hund ville blitt verdens beste redningshund. «Den er jo så glad i mennesker!»

Facebook viser bare en liten andel av disse situasjonene. I virkeligheten har vi, i økende grad, møtt på folk som åpenbart ikke egner seg til hundeførertjeneste, eller hvis hunder ikke egner seg, eller begge deler. Litt spøkefullt sagt så kan vi si at det finnes de som tror de kan levere hunden på trening, ta seg en tur på butikken, og så komme og hente hunden når den er ferdig trent til redningshund. Men sånn driver vi jo ikke fram ekvipasjer i NRH.

Hvordan får vi tak i de folka som virkelig brenner for å hjelpe andre? De som skjønner at NRH ikke er en hundeklubb, men en reell og viktig deltager i den norske redningstjenesten? De som skjønner at man må investere for å få noe ut i andre enden, og at det

forventes at man hjelper hverandre frem? Burde vi hatt opptaksprøve? Intervju? Egnethetstest for både hund og fører? Det er vanskelig å skulle sette bestemte krav til folk som ønsker å bli med i NRH. Man vet jo aldri hva som bor i folk bare de får den rette veiledningen. Men de som åpenbart ikke har noe hos oss å gjøre, hvordan veileder vi dem over i en annen aktivitet?

Alle disse spørsmålene er oppe til diskusjon i NRH nå. Sammen må vi finne løsninger som kommer alle til gode, og som ikke trækker noen unødvendig hardt på tærne. Kanskje sitter nettopp du med gode tanker rundt disse spørsmålene? Eller har du erfaringer du vil dele? Engasjer deg!

Årets siste blad

Årets siste utgave av Redningshunden inneholder mye innsendt stoff fra dere medlemmer. Det er flott! Fortsett å sende inn stort og smått, og ikke nøl om å be om tips og hjelp hvis du skulle få skrivesperre. Det skjer så mye interessant rundt om i landet vårt i NRH-regi. Ta kontakt med meg allerede nå dersom du har en sak til neste utgave.

Med ønske om en riktig god jul og et godt nytt år.
Aud Ingebjørg, redaktør

Etikk-og disiplinærutvalget

Verdier og gode holdninger

Straks er det jul og vi er på terskelen av et nytt år. For mange er dette en tid for ettertanke og for å vende blikket fremover med tanker for det som kommer. Så også for EDU, 2022 har vært et år med en god del saker, men man ser tendensen til at utfordringer og spirer til konflikter greit lar seg løse på lavest mulig nivå. Mye av hemmeligheten er at folk snakker i lag, så enkelt, men av og til så vanskelig.

Av Morten Kvammen,
utvalgsmedlem EDU

EDU har det siste året sett viktigheten av å være ikke bare et utvalg som er «riset bak speilet» med sanksjonsmuligheter til å gi disiplinærreaksjoner, men et utvalg som har jobbet med å fremme dialog og samarbeid i stedet for sanksjoner. Dette har vi sett gode resultater av.

Hovedstyret har kommet med en bestilling til EDU om å redegjøre for hvordan man skal jobbe med å fremme gode holdninger i NRH. Dette er et arbeid vi ser frem til å jobbe med videre. I lesende stund har EDU allerede lagt frem et forslag

til hvordan dette arbeidet skal gjøres, men i skrivende stund jobbes det med forslaget. Dette er et arbeid vi håper og ønsker skal kunne engasjere hele NRH.

Noe av bakgrunnen var at Representantskapsmøtet i år valgte å gjøre en endring i strategiplanen som forplikter NRH til å jobbe med å definere verdigrunnlaget i NRH. Konkret står det nå at det skal jobbes med å tydeliggjøre og konkretisere verdigrunnlaget i NRH.

Jeg tror at hvis man har et verdigrunnlag som møter oss hele tiden så vil det være med på å justere oss, og det vil være med på å bygge opp under gode holdninger. Vi må møte verdiene hele tiden, når du åpner hjemmesiden, når du melder deg på kurs, når du slår opp i handboka, når du starter med utdanningen, når du sitter i et utvalg eller styre og så videre. Hele tiden må vi bli minnet på verdiene uansett hvor i organisasjonen vi er, og uansett hvilken oppgave vi har. Vi ser for oss at dette må bli en egen del av utdanningen. I tillegg må det bakes inn i både resten av utdanningen, på kurs og

samlinger og i alt arbeid vi gjør. Verdigrunnlaget må være enkelt, og det må handle om de grunnleggende verdiene som er drivkraften for hvert enkelt medlem og for NRH som helhet.

I tidligere spalter har jeg skrevet noe om verdigrunnlag og hva det kan være. Et eksempel jeg brukte var FRIVILLIGHET, ANSVAR OG RESPEKT. Verdier som er universelle og som gir mening for alle. Det kan være andre ord som vil være sluttresultatet, men det som er viktig er hvordan dette skal uttales i NRH, hva er det vi legger i verdiene og ikke minst hvordan vi får det ut slik at det blir et fundament NRH kan stå trygt og stødig på for fremtiden.

Med ønske om
en riktig god jul
og et verdifullt
nytt år!

FTU informerer

Årets hovedkurs

Hovedkursene i alle disipliner er nå unnagjort. Det er det første året det nye godkjenning-programmet er fulgt, så gjennomføringen av kursene har krevd mer arbeid av alle involverte enn vanlig.

Totalt har det i 2022 vært med 340 deltagere og 92 instruktører på årets hovedkurs, flere av disse har stilt på 2 eller flere kurs i løpet av året.

FTU vil rette en stor takt til den innsatsen våre instruktører gjør, uten dem hadde vi ikke kunne klart å gjennomføre alle

kursene med alle disse deltagerne. Det samme gjelder kursledere, kurssekretærer og andre involvert i planleggingen og gjennomføringen av kursene.

Under er kursene innenfor de enkelte disiplinene kort oppsummert.

Lavine

Totalt var det 58 deltagere, fordelt med 40 på sør og 18 på nord. 21 deltagere på modul 4 eksamen, fordelt 14 på sør og 7 på nord av disse var det 16 som bestod.

18 instruktører, fordelt med 10 på sør og 8 på nord

Det var totalt 7 instruktørelver oppe og alle bestod.

Ettersøkning

Totalt var der 107 oppe til modul 4 eksamen, av disse bestod 75 (42 var førstegangsgodkjente). 45 deltok på modul 4

fordypning og 97 var på modul 2/3. 18 treningslag og 65 instruktører måtte til for å få gjennomført disse kursene.

Det var 15 instruktørelver oppe, og alle bestod.

Totalt 354 eksamener ble avholdet.

- 58% (207) inneholdt spor
- 29% (103) ledelinjesøk
- 28% (98) teigsøk
- 20% (83) urbansøk

I underkant av 24% ble underkjent på oppgavene.

Strykprosenten på oppgavene:

- Med spor var 27% (56 av 207)
- Ledellinje 17% (18 av 103)
- Teigsøk 26% (25 av 98)
- Urbansøk 23% (19 av 83)

USAR

Totalt var det 33 deltagere, fordelt på to modul 4 eksamenslag, tre modul 3 lag og ett fordypningslag. Det var 13 deltagere oppe til eksamen, 8 av disse bestod. 9 instruktører deltok.

Førstehjelps koordinator

Tina Treu Os (NRHs førstehjelps koordinator) er kommet godt i gang med jobben. Vi har søkt og blitt medlem av Norsk Førstehjelpsråd. Tina sitter i deres Fagråd. Tina jobber med et forslag til etablering av et kurs for NRHs førstehjelps instruktører for å sikre at det som gjennomgås i førstehjelpskurs og repetisjonskurs, dekker de tema som beskrives i godkjenning-programmet. Det som gjennomgås i dag varierer betydelig fra distrikt til distrikt. Hun gjennomgikk også erfaringene så langt med bruk av Nakos-kurset. Både omfang og begreper som brukes avviker en del fra NRHs behov.

Godkjenning program

Det er gjennomført noen endringer i godkjenning-programmet, det er viktig å lese endringsloggen og gjøre seg kjent med endringene.

Vi vil igjen minne om at modul 3 er den viktigste opplæringsmodulen i vårt nye program. Det er viktig at alle gjør seg god kjent med og trener tilstrekkelig på oppgavene før en får de attestert. For å sikre at de enkelte momenter sitter, bør de mestres over tid før attestering. Når alle oppgaver er attestert, kan en gå opp til tentamen. Husk at modul 3 er en opplæring og erfaringsmodul - der de ulike emnene skal kunne reproduseres i sammensatte oppgaver på eksamen. På tentamen og eksamen skal dette vises fram.

Instruktør kurs

Søknadsfristen for neste års kurs er i skrivende stund gått ut. Det er kommet mange gode søknader, og

utvalget jobber nå med å intervju alle aktuelle søkere og vil beslutte hvem som kommer med tidlig i desember.

Dispensasjonssøknader

Vi har skrevet mye om dispensasjonssøknader, og dette ser ut for å ha hjulpet. Det er ikke så mange som søker nå som det har vært. Det er bra. Vi oppfordrer alle som lurer på noe til først å lese programmet og etter det se på hjemmesiden til NRH. Der ligger det mye nyttig informasjon.

Husk også å gå tjenestevei, det vil si spør en instruktør eller gjerne DI i gjeldende disiplin i distriktet. De kan som regel hjelpe til med dine spørsmål, og om de ikke vet, kan DI gjerne sende spørsmålet/søknaden til utvalget.

Hovedkurs 2023

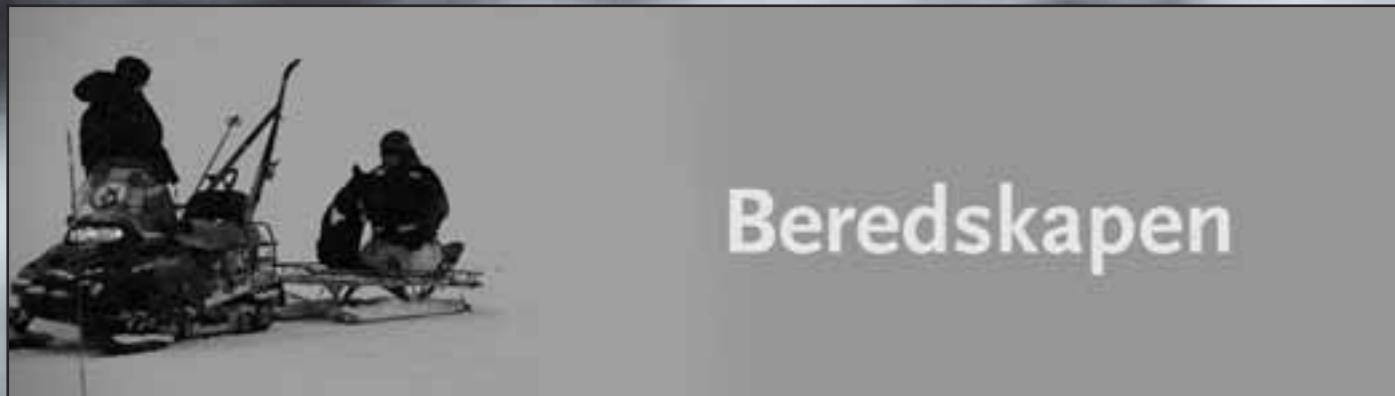
Planleggingen av neste års hovedkurs har allerede startet. Vi har naturlig nok kommet lengst med lavine-kursene. De blir gjennomført i uke 12. På Bygdin i sør og Målselv i nord. Det vil bli litt forandring på gjennomføringen, mandagen vil bli brukt til å opparbeide feltene som skal brukes gjennom uken. Eksamensoppgavene vil først begynne tirsdagen. Deltagerne møter som før søndag kveld, instruktørene før klokken 1600 samme dag. Dette gjelder begge kursene.

Takk for året som har gått og den innsatsen som legges ned av instruktører, hundeførere og andre bidragsyttere.

Lykke til med treningen og godkjenningene fremover, husk å trene variert og at vi utdanner hunde-ekvipasjer til bruk for den Norske Redningstjenesten.

Hilen FTU

Tor Monsen
Leder

Beredskapen

Digitalt samvirke vil bli en del av den fremtidige hverdagen i rednings-tjenesten

Redningshunden 04-2022

Arbeidet med det nye aksjonstøttesystemet går stadig fremover. Og planlagt utrulling er i løpet av 2023.

Et nytt system legger opp til felles situasjonsforståelse, felles planlegging og felles utnyttelse av ressursene som er tilgjengelig for den norske redningstjenesten. Alle de vi normalt samarbeider med skal inn i det samme systemet.

Den store forskjellen mellom dette nye systemet og feks SAR-Topo, er at det nye systemet skal bli et helhetlig system. SAR-Topo er en digital kartprogramvare, mens det nye systemet skal i tillegg til kart også gi KO og mannskapene oversikt over ressurser og logistikk, som kommer fra FRR Varsling.

Det skal legges opp informasjonsdeling av f.eks. etterretning og kommunikasjon for aktørene som deltar (les chat-funksjon). I tillegg ønsker man å få til et felles logg-skjema, slik at vi får én felles aksjonslogg. Systemet vil i all hovedsak bli brukt på mobiltelefoner og tablets. Men det skal også bli mulig å importere fra andre kilder, som en GPS. Dermed vil det bli ganske lett å legge til et hundespør, for eksempel.

God oversikt over mannskaper

NRH og Norsk Folkehjelp bruker i dag FRR Varsling. For vår del vil det bety at når en hundefører svarer at man «kommer» eller «kommer senere», vil vedkommende automatisk dukke opp i systemet. Dette løser også et annet viktig punkt, nemlig tilgangsstyring. For å få tilgang til en leteaksjon, må du svare at du kommer. Dermed sikrer vi at kun de involverte i aksjonen får tilgang til aksjonsdataene.

NRHs fortsetter å bruke SAR-Topo inntil det nye systemet er på plass. Det er kjent at Politidirektoratet har lagt ned et bruksforbud på SAR-Topo for politiets del. Dette påvirker også NRH og de andre aktørene. Men FORF har gått sammen om å lage et

sett med felles retningslinjer for bruk av SAR-Topo, som vil føre til en rekke innstramminger. FORF har også gått i dialog med Datatilsynet, og vi håper vi får til opplegg som er tilfredsstillende i den korte tiden som er igjen til nytt system kommer.

Akkurat når et nytt system er plass er vanskelig å si, men så snart vi er i beta vil NRHs BA-er og OL-er få mulighet til å teste for feil. Etter denne perioden vi app-en bli gjort tilgjengelig for alle operative mannskaper og vi vil kunne testen app-en på øvelser og trening, før vi begynner å bruke den på skarpe aksjoner.

Nyheter i hundeførerrapporten

Når en hundefører i NRH gjør funn, er rutinen at det skal svares på et spørsmål i hundeførerrapporten omkring dette funnet. Spørsmålet har hittil dreid seg om førstehjelp, men vi ser at behovet er tilstede for å utvide hva vi spør hundefører om i forbindelse med funn.

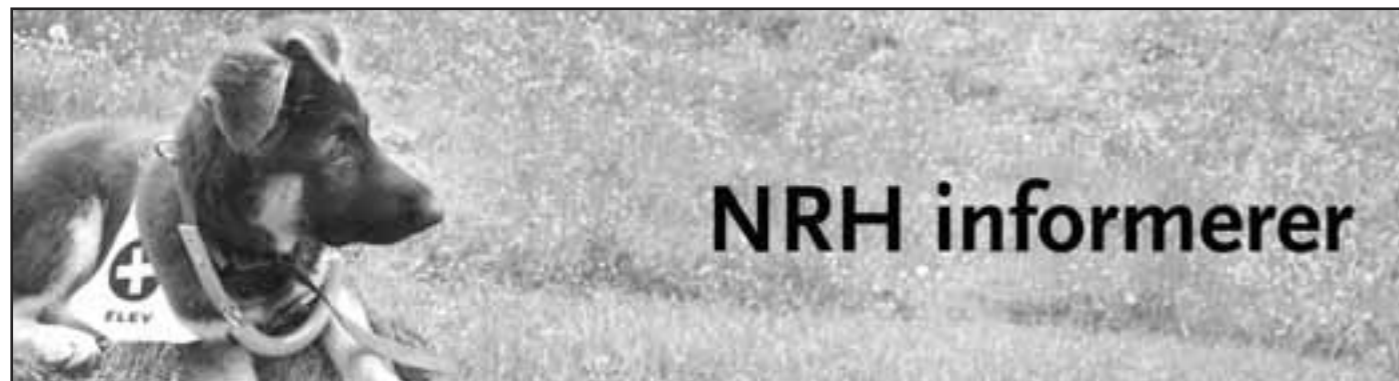
Derfor har NRHs førstehjelpskordinator Tina Treu Os kommet med forslag til flere relevante spørsmål. Med disse nye spørsmålene får vi avdekket mye mer rundt funnet og hva som ble gjort. Dermed vil vi i tiden fremover også kunne få et bedre bilde av hva vi bør øve mer eller mindre på. På sikt kommer dette de savnede til gode!

I skrivende stund ligger vi an til å komme over fjoråret på antall aksjoner, som var 509. Vi ligger godt over på antall funn også, men mer om dette i neste nummer av Redningshunden.

Nå lar vi julefreden kommer over oss.

Ha en riktig god jul og takk for i år!

Redningshunden 04-2022

NRH informerer

NRH leverer:

NRHs operative mannskaper gjør en formidabel jobb. Per 09.11.22 hadde NRH deltatt på 464 aksjoner. Dette er meget bra. Det er ca 30 aksjoner mer enn i 2021. Det hersker ingen tvil om at NRH er en viktig del av den norske redningstjenesten.

Nødnett:

NRH skal få 150 nye terminaler av typen Motorola. Apparatene er ankommet DSB, men noe programmering må på plass. Det er noe usikkert når disse terminalene vil sendes ut ihht. NRHs plan for dette.

Redningsskole:

- En arbeidsgruppe har gjennomført fase 1 i arbeidet med en felles Redningsskole. Dette arbeidet er i regi av FORF sentralt og alle FORF organisasjonene har bidratt inn i prosjektet.
- FORF styret vil få arbeidet videreført med en arbeidsgruppe som skal foreslå kurskatalog, plattform (e-læring), kursinnhold (utvikling av innhold) og evaluering.

Gjensidigestiftelsen:

FORF styret vil rette en ny søknad til Gjensidigestiftelsen i januar 2023. Daglig leder i NRH, i regi av å være nestleder i FORF styret, vil sammen med styreleder i FORF og FORF administrasjonen ha et møte med Gjensidigestiftelsen 15 desember.

Utviklingen av FORF:

Det er nedsatt en arbeidsgruppe (FORF mot 2028), som skal se på styrker, svakheter, muligheter og utfordringer i FORF. Rapporten skal munne ut tiltak, som det må arbeides videre med.

USAR øvelse på Malta

NRH er invitert til USAR øvelse på Malta. Dette skjer 31.03.23 til 02.04.23. NRH vil delta med to leder hund, og fire hundeførere.

Mobiltelefoner til bruk for FSAR (FAKS)

Alle NRH ekipasjer skal bli utstyrt med en mobil device, til bruk av F-SAR (FAKS). Utsendelsen har begynt. Dette sendes distriktsvis. I første omgang er det NRH som mottar dette.

Administrasjonen ønsker alle en riktig god jul og et godt nytt NRH-år!

Redningshunden 04-2022

Fra Fjell til Fjære

Pr. 14.11.2022, fra NRH 308-2022 til NRH 444-2022

NRH Aksjon: 308-2022

Sted: Ringsakerfjellet
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre

Hundefører:

Holm, Arve
Brekki, Ivar
Marstein, Per
Nordahl, Lars
Olsen, Wenche
Geus, Yvonne de
Gjedtjernet, Jo
Nielsen, Monica
Sandhaug, Eline
Wethal, Martine
Hansen, Øystein
Henriksen, Tommy, *operativleder*
Jensen, Siri Moe
Stadheim, Ingrid
Hjemsæteren, Tom
Skundberg, Bjarne
Tangen, Tom Kjetil
Bårdseng, Torstein, *operativleder*
Volden, Linn Hagberg
Kalrasten, Gunnar Johan
Feragen, Hege Ingebrigtsvoll

NRH Aksjon: 309-2022

Sted: Osterøy/Orrekleivhaugen
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Haug, Nina
Sæbø, Mali
Hagane, Anette
Jordal, Thomas
Aadland, Lisbeth

NRH Aksjon: 310-2022

Sted: Beitstad/ Steinkjer
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Næss, Willy
Wiik, Natasha
Fjæran, Torunn
Bøe, Lill Hemmingsen

NRH Aksjon: 311-2022

Sted: Åsgård
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Ikke funnet
Hundefører:
Andreasen, Maja
Solbakken, Hege
Jørgensen, Sigrun Øverbø, *operativleder*
Barosen Mølmann, Hege

NRH Aksjon: 312-2022

Sted: Kristiansund
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Alfarnes, Anders
Nordhaug, Merete
Gammelsæter, Pia
Martinsen, Jim
Leonhardsen, Eddy

NRH Aksjon: 313-2022

Sted: Fevik
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Aas, Hege
Ege, Anette
Jensen, Elin
Alsand, Wenche
Hagane, Anette
Hårde, André
Poulsen, Marita
Rattfelt, Anette
Tvedt, Tina Helen
Askland, Per Kristian, *operativleder*

NRH Aksjon: 314-2022

Sted: Lærdal
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Skår, Knut
Jordal, Thomas
Reenskaug, Gina

Aadland, Lisbeth
Sæterdal, Helene H.
Haugland, Tom Christian
Tørrissen, Ann-Kristin
Pettersen, Vegard H., *operativleder*
Ludvigsen, Lisbeth
Kaldestad, Lars Rune
Bentzen, Christine
Nilsen, Preben

NRH Aksjon: 315-2022

Sted: Livarden/ Riple
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Sæbø, Mali
Kjelland, Runa
Ludvigsen, Lisbeth
Moberg, Sigurd Roald
Haugland, Tom Christian, *operativleder*

NRH Aksjon: 316-2022

Sted: Koldal
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet 3 personer
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Sæbø, Mali
Böpple, Hanna
Jordal, Thomas
Nilsen, Preben
Aadland, Lisbeth
Jørgensen, Henning
Kaldestad, Lars Rune
Haugland, Tom Christian, *operativleder*

NRH Aksjon: 317-2022

Sted: Tufsingdalen, Femund
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Grenness, Nina
Klausen, Tommy
Larsen, Monika, *operativleder*
Andersen, Ane Dille
Dille, Anne Kathrine

NRH Aksjon: 318-2022

Sted: Kristiansund
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Martinsen, Jim
Alfarnes, Anders
Leonhardsen, Eddy

NRH Aksjon: 319-2022

Sted: Grimstad
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Aas, Hege
Ege, Anette
Skagen, Svein
Alsand, Wenche, *operativleder*
Hagane, Anette
Hårde, André
Rattfelt, Anette
Tvedt, Tina Helen
Stranger-Johannessen, Tanja

NRH Aksjon: 320-2022

Sted: Sykkylven
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bunes, Ronny
Hegness, Brit
Mork, Jan Arve
Carlsson, Vibecke
Selliseth, Jan Morten
Furnes-Røsand, Kenneth
Lillevold, Amalie Sørthe

NRH Aksjon: 321-2022

Sted: Fredrikstad
Beredskapsområde: Øst
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bele, Kent
Jarnes, Kurt
Eskildsen, Mads

Redningshunden 04-2022

Nielsen, Monica
Wagner, Jan Erik
Øyås, Tom Egil
Frogner, Tove Irene
Karlsen, Lene Merete
Olaussen, Karin Helene, *operativleder*

NRH Aksjon: 322-2022
Sted: Susendal, Hattfjelldal
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet mann/gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Hansen, Bjørn Egil

NRH Aksjon: 323-2022
Sted: Sørreisa
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Berglund, Kjell
Andreassen, Arne
Løvaas, Steinar
Bergesen, Margareth
Kristoffersen, Inger Anne
Jørgensen, Sigrun Øverbø, *operativleder*

NRH Aksjon: 324-2022
Sted: Varangerbotn
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF Vigdis Johnsen
Hundefører:
Celius, Malene
Jakola, Camilla, *operativleder*
Johnsen, Vigdis
Halvari, Tonje K.

NRH Aksjon: 325-2022
Sted: Måsvassbu
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bunes, Ronny, *operativleder*
Mork, Jan Arve
Selliseh, Jan Morten
Lillevold, Amalie Sorthe

NRH Aksjon: 326-2022
Sted: Jessheim
Beredskapsområde: Øst
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av HF Jan Erik Wagner
Hundefører:
Eid, Idu
Bele, Kent
Nielsen, Mone

Geus, Yvonne de
Nielsen, Monica
Stenhaus, Eirik, *operativleder*
Hansen, Øystein
Wagner, Jan Erik
Feet, Else Helene
Myrland, Per-Erik
Venner, Ann-Kristin, *operativleder*
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe

NRH Aksjon: 327-2022
Sted: Sogn - Høyanger
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Ullaland, Trude
Fuglestrand, Frode

NRH Aksjon: 328-2022
Sted: Nesseby - Maddevarrejohka
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Jakola, Camilla, *operativleder*
Johnsen, Vigdis
Halvari, Tonje K.

NRH Aksjon: 329-2022
Sted: Bordvedaven
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Pedersen, Frank
Tortenvik, Susanne
Hansen, Bjørn Egil

NRH Aksjon: 330-2022
Sted: Kilboghavn
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Pedersen, Frank
Tortenvik, Susanne
Hansen, Bjørn Egil

NRH Aksjon: 331-2022
Sted: Bymarka, Trondheim
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Wangen, Anne
Skjefte, Frida
Fjæran, Torunn
Jørgensen, Jorg, *operativleder*
Leonhardsen, Eddy

NRH Aksjon: 332-2022
Sted: Valdres
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF Trine Teien
Hundefører:
Teien, Trine
Aadland, Lisbeth

NRH Aksjon: 333-2022
Sted: Rendalen
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Hjemsæteren, Tom

NRH Aksjon: 334-2022
Sted: Valsøyfjord
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet 2 personer, ekstremvær
Resultat: Funnet av HF E. Leonhardsen
Hundefører:
Jørgensen, Jorg, *operativleder*
Leonhardsen, Eddy

NRH Aksjon: 335-2022
Sted: Larvik
Beredskapsområde: Sør- Øst
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Holm, Sindre
Askærød, Erik
Johnsen, Tommy
Melkild, Tiril
Heddeslid, Tone
Liland, Johanne
Fillingsnes, Emil
Mathisen, Nathalie
Norschau, Eline R.
Wiersen, Frode Åbø
Christie, Linda Solem, *operativleder*
Urstad, Morten Håkonsen
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe

NRH Aksjon: 336-2022
Sted: Jostedalen - Holmevasshytta
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Ullaland, Trude
Sæterdal, Helene H., *operativleder*

NRH Aksjon: 337-2022
Sted: Turagrønosi - Årdalstangen
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Stien, Tone
Horstad, Andrea

NRH Aksjon: 338-2022
Sted: Ertsvåg/ Ulsteinvik
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Martinsen, Jim
Carlsson, Vibecke
Selliseh, Jan Morten
Ødegaard, Stine Puck
Engetrøen, Per Gunnar, *operativleder*
Lillevold, Amalie Sorthe

NRH Aksjon: 339-2022
Sted: Sandefjord
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Holm, Sindre
Engen, Celina
Askærød, Erik
Hagane, Anette
Heddeslid, Tone
Holtan, Kenneth
Haltnes, Rickard
Stuveseth, Frida
Wagner, Jan Erik
Tvedt, Tina Helen
Mathisen, Nathalie
Norschau, Eline R.
Fogstad, Kjell-Erik, *operativleder*
Wiersen, Frode Åbø, *operativleder*
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe

NRH Aksjon: 340-2022
Sted: Karmøy
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Gillebo, Ida
Sæbø, Mali
Jordal, Thomas
Osland Kristine, *operativleder*
Johansen, Torill
Brodahl, Cathrine
Hompland, Marianne
Finbak, Aud Gulaker
Risa, Stine Støldal
Mæhle, Anneli Stokke
Jonassen, Trine Norill
Finne, Aud Herregården
Haugland, Tom Christian
Ankervold, Bente Aas Haugland

NRH Aksjon: 341-2022
Sted: Majavatn
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Pedersen, Frank
Rzewuska, Paula
Solhaug, Rolf-Rune
Tortenvik, Susanne

NRH Aksjon: 342-2022
Sted: Tiller - Trondheim
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Larsen, Monika
Jørgensen, Jorg
Dille, Anne Kathrine
Erlien, Lillian
Bøe, Lill Hemmingsen
Selliseh, Jan Morten
Engetrøen, Per Gunnar

NRH Aksjon: 343-2022
Sted: Horten
Beredskapsområde: Sør- Øst
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av HF K. Hesthagen
Hundefører:
Aas, Hege
Eid, Idu
Bele, Kent
Holm, Sindre
Lysne, Berit, *operativleder*
Engen, Celina
Nathan, Einar

Woie, Åshild
Askærød, Erik
Hagane, Anette
Lifeld, Marte
Melkild, Tiril
Hagerup, Monica
Hauge, Michelle
Heddeslid, Tone
Holtan, Kenneth
Poulsen, Marita
Hesthagen, Tilla
Stuveseth, Frida
Wagner, Jan Erik
Øyås, Tom Egil
Fillingsnes, Emil
Norschau, Eline R.
Fogstad, Kjell-Erik, *operativleder*
Hesthagen, Kristian
Lønn, Brita Bergan
Johansen, Svein-Erik
Murberg, Inge André
Wiersen, Frode Åbø, *operativleder*
Christie, Linda Solem, *operativleder*
Moustgaard Hansen, Sonja
Eidsvig, Reidun Nørstebø, *operativleder*
Hertzberg, Marianne Loraas
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe
Mathisen, Nathalie

NRH Aksjon: 344-2022
Sted: Risa, Lindås
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Båt - drukning, mann/ gutt
Resultat: Ikke funnet
Hundefører:
Böpple, Hanna
Jordal, Thomas
Kjelland, Runa
Aadland, Lisbeth
Johansen, Torill
Korsvold, Sissel
Bentzen, Christine
Alendal, Gro Merete
Kaldestad, Lars Rune
Skotheim, Karen Sofie
Jonassen, Trine Norill
Haugland, Tom Christian
Moberg, Sigurd Roald

NRH Aksjon: 345-2022
Sted: Reisadalen
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Andreassen, Maja
Solbakken, Hege
Johansen, Torgeir
Barosen Møllmann, Hege

NRH Aksjon: 346-2022
Sted: Ulsteinvik
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bunes, Ronny
Hatlehol, Roy
Carlsson, Vibecke
Selliseh, Jan Morten
Ødegaard, Stine Puck
Engetrøen, Per Gunnar
Lillevold, Amalie Sorthe
Bondhus, Hildegunn Midtbø

NRH Aksjon: 347-2022
Sted: Bærum
Beredskapsområde: Oslo
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Eidem, Bendik
Nathan, Einar
Woie, Åshild
Eskildsen, Mads
Hagerup, Monica
Hauge, Michelle
Hogstad, Ingrid
Iversen, Kirsti
Nielsen, Monica
Stenhaus, Eirik, *operativleder*
Henriksen, Tommy, *operativleder*
Indrebø, Harald
Stuveseth, Frida
Bergmann, Fredrik
Feet, Else Helene
Bommen, Hege Anita
Rommen, Geir Andre
Tangen, Tom Kjetil
Johansen, Svein-Erik
Mastad, Hans Jørgen
Halvorsen, Anne Weien
Skarland, Camilla Marie
Sørлие, Hege Johanne Kaasbøll

NRH Aksjon: 348-2022
Sted: Voss
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF K. S. Skotheim
Hundefører:
Böpple, Hanna
Jordal, Thomas, *operativleder*
Aadland, Lisbeth
Brodahl, Cathrine
Alendal, Gro Merete
Kaldestad, Lars Rune
Skotheim, Karen Sofie
Jonassen, Trine Norill

NRH Aksjon: 349-2022
Sted: Storsteinfjellet
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Nicolaysen, Tore, *operativleder*
Træthaug, Karine
Bruvoll, Ann Berit
Bergesen, Margareth
Birkelund, Øistein
Johnsen, Heidi Regine
Jørgensen, Sigrun Øverbø, *operativleder*
Steffensen, Julie

NRH Aksjon: 350-2022
Sted: Gammelheimen- Lierne
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Grenness, Nina

NRH Aksjon: 351-2022
Sted: Haukeli
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Jensen, Elin
Heddeslid, Tone
Poulsen, Marita
Fillingsnes, Emil
Spockeli, Elisabeth
Wiersen, Frode Åbø, *operativleder*

NRH Aksjon: 352-2022
Sted: Hølafossen
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Teien, Trine
Furulund, Marit
Hjemsæteren, Tom

NRH Aksjon: 353-2022
Sted: Rælingen
Beredskapsområde: Øst
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Andersen, Marius Wigen, *operativleder*

NRH Aksjon: 354-2022
Sted: Lesja
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Mork, Jan Arve
Alfarnes, Anders
Nyhagen, Kamilla
Selliseth, Jan Morten

NRH Aksjon: 355-2022
Sted: Syv søstre
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Pedersen, Frank
Solhaug, Rolf-Rune
Tortenvik, Susanne
Hansen, Bjørn Egil

NRH Aksjon: 356-2022
Sted: Kabelvåg
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Dahl, Janne, *operativleder*
Vasseng, Helge
Knutsen, Ståle
Nicolaysen, Tore
Sæbø, Ragnhild
Træthaug, Karine
Weydahl, Johan H.
Krogstad, Jan-Helge
Arntzen, Arne, *operativleder*
Berntsen, Sofie
Steffensen, Julie
Weydahl, Johan H.

NRH Aksjon: 357-2022
Sted: Oslo
Beredskapsområde: Oslo
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Lysne, Berit, *operativleder*
Eskildsen, Mads
Geus, Yvonne de
Iversen, Kirsti
Stenhaug, Eirik, *operativleder*
Wagner, Jan Erik
Feet, Else Helene
Tangen, Tom Kjetil
Venner, Ann-Kristin
Kristiansen, Ole-Jan
Bjønness, Kirsten Plum

NRH Aksjon: 358-2022
Sted: Dokka
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Holm, Arve
Leiros, Nina
Teien, Trine, *operativleder*
Tokstad, Vidar
Furulund, Marit

NRH Aksjon: 359-2022
Sted: Kvamskogen
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet kvinne/ jente

Resultat: Funnet av HF Sissel Korsvold
Hundefører:
Sæbø, Mali
Kjelland, Runa
Listøl, Wenche
Aadland, Lisbeth
Korsvold, Sissel
Jørgensen, Henning, *operativleder*
Kaldestad, Lars Rune
Jonassen, Trine Norill

NRH Aksjon: 360-2022
Sted: Ytraheia Yttern
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Pedersen, Frank
Rzewuska, Paula
Solhaug, Rolf-Rune
Tortenvik, Susanne
Hansen, Bjørn Egil

NRH Aksjon: 361-2022
Sted: Klubbvatnet- Kvalforsetra, Vefsn
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Rzewuska, Paula
Solhaug, Rolf-Rune
Tortenvik, Susanne
Hansen, Bjørn Egil

NRH Aksjon: 362-2022
Sted: Nordagutu - Flekkeråsen
Beredskapsområde: Sør-Øst
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Funnet av HF S. E. Haltnes
Hundefører:
Ege, Anette
Løken, Trude
Hagane, Anette
Hårde, André
Melkild, Tiril
Holtan, Kenneth
Liland, Johanne
Poulsen, Marita
Wagner, Jan Erik
Bølstad, Stephen
Mathisen, Nathalie
Fogstad, Kjell-Erik, *operativleder*
Lønn, Brita Bergan
Haltnes, Sandra Evensen
Holm, Sindre

NRH Aksjon: 363-2022
Sted: Fauske
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Åkerøy, Åse E.

NRH Aksjon: 364-2022
Sted: Hønefoss
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF Kirsti Iversen
Hundefører:
Hårde, André
Geus, Yvonne de
Hogstad, Ingvid
Iversen, Kirsti
Liland, Johanne
Nielsen, Monica
Poulsen, Marita
Haltnes, Rickard
Hesthagen, Tilla
Indrebø, Harald
Lindeman, Ingunn
Stuveseth, Frida
Torgersen Thomas
Bølstad, Stephen
Bommen, Hege Anita
Mathisen, Nathalie
Hesthagen, Kristian, *operativleder*
Huseby, Bjørg Elin
Nessem, Anders Sten
Murberg, Inge André, *operativleder*
Wiersen, Frode Åbø, *operativleder*
Christie, Linda Solem
Halvorsen, Anne Weien

Eidsvig, Reidun Nørstebø
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe
Sørli, Hege Johanne Kaasbøll
Wagner, Jan Erik
Kristoffersen, Martin
Melkild, Tiril

NRH Aksjon: 365-2022
Sted: Birkenes
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av HF Anette Hagane
Hundefører:

Aas, Hege
Skagen, Svein
Alsand, Wenche
Hagane, Anette
Poulsen, Marita
Øverland, Aina
Rabben, Kent Moe, *operativleder*
Rattfelt, Anette
Realfsen, Vibeke
Skjørestad, John
Tvedt, Tina Helen
Askland, Per Kristian
Bredablik, Bodil Fischer
Mosnesset, Mia Gripsgård
Urstad, Morten Håkonsen

NRH Aksjon: 366-2022
Sted: Hønefoss
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Eid, Idun
Holm, Arve
Ege, Anette
Holm, Sindre
Lysne, Berit, *operativleder*
Engen, Celina
Løken, Trude
Marstein, Per, *operativleder*
Olsen, Wenche
Woie, Åshild
Askerød, Erik
Bye, Siw-Malin

NRH Aksjon: 367-2022
Sted: Skaidi - Luoktabogeværri
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Halvari, Tonje K.

NRH Aksjon: 368-2022
Sted: Leknes
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Berntsen, Sofie
Sæbø, Ragnhild
Træthaug, Karine
Krogstad, Jan-Helge

NRH Aksjon: 369-2022
Sted: Fredrikstad
Beredskapsområde: Øst
Objekt: SEAO mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Dalby, Stine
Jarnes, Kurt
Eskildsen, Mads
Geus, Yvonne de
Iversen, Kirsti
Nielsen, Monica
Johnsen, Charles
Torgersen Thomas
Karlsen, Lene Merete

NRH Aksjon: 370-2022
Sted: Sølvsuper, Bodø
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Sandven, Ingvid
Bjæring, Ida Marie
Kristoffersen, Hege
Haukenes, Nina Vinje, *operativleder*
Selstø, Kim Lorentz

NRH Aksjon: 371-2022
Sted: Ulriken, Bergen
Beredskapsområde: Fåvang - Ringebu
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Holm, Arve
Haugsrud, Hilde
Stadheim, Ingrid
Skundberg, Bjarne
Volden, Linn Hagberg
Skotheim, Karen Sofie
Klausen, Tommy
Mork, Jan Arve
Nielsen, Monica
Lindeman, Ingunn
Feragen, Hege Ingebrigtstvoll
Nielsen, Monica
Tangen, Tom Kjetil
Finsbråten, Susan Jane
Gjedtjernet, Thea Marie
Paulsen, Angelica

NRH Aksjon: 372-2022
Sted: Egersund
Beredskapsområde: Sør - Vest
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Barmen, Mads
Jensen, Elin
Larsen, Tone
Enoksen, Paul
Kryvi, Marthe
Alsand, Wenche
Hjetland, Lise
Glopplund, Arve
Osland Kristine
Poulsen, Marita
Nicolaisen, Hilde
Henriksen, Gro Elise
Risa, Stine Støldal

NRH Aksjon: 373-2022
Sted: Vadsø
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet mann/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bjerknes, Tone, *operativleder*
Celius, Malene
Halvari, Tonje K.

NRH Aksjon: 374-2022
Sted: Bryne
Beredskapsområde: Sør - Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Håvik, Gry
Gillebo, Ida
Larsen, Tone
Hjetland, Lise
Osland Kristine
Henriksen, Gro Elise

NRH Aksjon: 375-2022
Sted: Eikelandsofen
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Jordal, Thomas, *operativleder*
Johansen, Torill
Jonassen, Trine Norill
Haugland, Tom Christian
Listøl, Wenche

NRH Aksjon: 376-2022
Sted: Utsjoki/ Tanaelven
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bjerknes, Tone
Jakola, Camilla, *operativleder*
Halvari, Tonje K.
Kvammen, Morten B. S

NRH Aksjon: 377-2022
Sted: Mo i Rana, Yttern
Beredskapsområde: Nordland
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Pedersen, Frank
Solhaug, Rolf-Rune
Tortenvik, Susanne
Hansen, Bjørn Egil

NRH Aksjon: 378-2022
Sted: Sognefjellet/ Korpabakkane
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Nødpeilesender
Resultat: Ingen savnet
Hundefører:
Skår, Knut

NRH Aksjon: 379-2022
Sted: Rauland
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Heddeslid, Tone
Roholdt, Kristoffer

NRH Aksjon: 380-2022
Sted: Søthaugfjellet
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Stien, Tone
Horstad, Andrea
Fuglestrand, Frode
Sæterdal, Helene H.

NRH Aksjon: 381-2022
Sted: Kalvesund/ Arendal
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Aas, Hege
Ege, Anette
Jensen, Elin
Skagen, Svein
Alsand, Wenche

Bråten, Vidar
Hagane, Anette
Hårde, André
Hogstad, Ingvid
Rabben, Kent Moe, *operativleder*
Realfsen, Vibeke
Feet, Else Helene
Gulbrandsen, Lene
Urstad, Morten Håkonsen

NRH Aksjon: 382-2022
Sted: Tynset
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Holm, Arve
Grenness, Nina
Larsen, Monika, *operativleder*
Erlien, Lillian
Andersen, Ane Dille
Dille, Anne Kathrine
Haugen, Lise Ljungmann
Feragen, Hege Ingebrigtstvoll

NRH Aksjon: 383-2022
Sted: Vik i Høle
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Holm, Sindre
Johnsen, Tommy
Tørrissen, Ann-Kristin
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe

NRH Aksjon: 384-2022
Sted: Time
Beredskapsområde: Sør - Vest
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Håvik, Gry
Gillebo, Ida
Larsen, Tone

NRH Aksjon: 385-2022
Sted: Hønefoss
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Holm, Sindre
Lysne, Berit, *operativleder*
Engen, Celina
Løken, Trude
Askerød, Erik
Melkild, Tiril
Faugstad, Inger
Heddeslid, Tone
Lindeman, Ingunn

Stuveseth, Frida
Bølstad, Stephen
Langlien, Kamilla
Tysnes, Odd Einar
Bommen, Hege Anita
Murberg, Inge André, *operativleder*
Christie, Linda Solem
Tørrissen, Ann-Kristin
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe
Bjørnstad, Ole Johan

NRH Aksjon: 386-2022
Sted: Sykkylven
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Hatlehol, Roy
Hegness, Brit
Mork, Jan Arve
Selliseth, Jan Morten
Ødegaard, Stine Puck
Furnes-Røsand, Kenneth
Lillevold, Amalie Sorthe

NRH Aksjon: 387-2022
Sted: Store Blåmann, Kvaløya
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Andreasen, Maja
Solbakken, Hege
Løvaas, Steinar
Bergesen, Margareth
Barosen Mølmann, Hege
Jørgensen, Sigrun Øverbø, *operativleder*

NRH Aksjon: 388-2022
Sted: Vidrek, hytteområdet
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Knutsen, Ståle
Nicolaysen, Tore
Steffensen, Julie
Bruvoll, Ann Berit
Birkelund, Øistein
Jørgensen, Sigrun Øverbø, *operativleder*

NRH Aksjon: 389-2022
Sted: Ulsberg, Rennebu
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: SEO mann/ gutt
Resultat: Ikke funnet
Hundefører:
Skjefte, Frida
Haltnes, Rickard

NRH Aksjon: 390-2022
Sted: Holmestrand
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Holm, Sindre
Lysne, Berit, *operativleder*
Askerød, Erik
Melkild, Tiril
Faugstad, Inger
Heddeslid, Tone
Torgersen Thomas
Wagner, Jan Erik
Norschau, Eline R.
Wiersen, Frode Åbø
Bjørkli, Marius Bull-Tornøe

NRH Aksjon: 391-2022
Sted: Dale
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Teien, Trine
Jordal, Thomas
Nedkvitne, Jan
Aadland, Lisbeth
Døving, Christian
Jonassen, Trine Norill
Haugland, Tom Christian, *operativleder*

NRH Aksjon: 392-2022
Sted: Trondheim
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Melby, Ingunn
Skjefte, Frida

NRH Aksjon: 393-2022
Sted: Alta
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Tobro, Kristine Hefre, *operativleder*

NRH Aksjon: 394-2022
Sted: Karasjok
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bjerknes, Tone
Jakola, Camilla, *operativleder*
Johnsen, Vigdis
Halvari, Tonje K.
Larsen, Kristian B.

NRH Aksjon: 395-2022
Sted: Karasjok
Beredskapsområde: Finnmark
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Jakola, Camilla, *operativleder*

NRH Aksjon: 396-2022
Sted: Aksdal
Beredskapsområde: Sør - Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Håvik, Gry
Larsen, Tone
Sæbø, Mali
Kryvi, Marthe
Hjetland, Lise
Nilsen, Preben
Duesund, Henrik
Finbak, Aud Gulaker
Finbak, Kaare Johan
Finne, Aud Herregården

NRH Aksjon: 397-2022
Sted: Nykirke
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Aas, Hege
Barmen, Mads
Holm, Sindre
Jarnes, Kurt
Engen, Celina
Nathan, Einar
Olsen, Wenche
Askerød, Erik
Hagane, Anette
Lifjeld, Marte
Melkild, Tiril
Liland, Johanne
Hansen, Jim Olav
Stuveseth, Frida
Bølstad, Stephen
Mathisen, Nathalie
Norschau, Eline R.

NRH Aksjon: 398-2022
Sted: Melbu
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Steffensen, Julie
Weydahl, Johan H.
Hamremoens, Wenche S., *operativleder*

NRH Aksjon: 398-2022
Sted: Melbu
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Steffensen, Julie
Weydahl, Johan H.
Hamremoens, Wenche S., *operativleder*

NRH Aksjon: 399-2022
Sted: Narvik
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Bruvoll, Ann Berit
Jørgensen, Sigrun Øverbø, *operativleder*

NRH Aksjon: 400-2022
Sted: Øytjernet/ Søndre Land
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Lysne, Berit, *operativleder*
Eidem, Bendik
Olsen, Wenche
Gruer, Halldis
Nielsen, Monica
Hansen, Øystein
Stadheim, Ingrid
Hjemsæteren, Tom
Skundberg, Bjarne
Rommen, Geir Andre

NRH Aksjon: 401-2022
Sted: Bergsdalen, Høgabru
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Jordal, Thomas, *operativleder*
Aadland, Lisbeth
Alendal, Gro Merete
Ankervold, Bente Aas Haugland

NRH Aksjon: 402-2022
Sted: Midseterfjellet
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF B.A.H Ankervold
Hundefører:
Jordal, Thomas, *operativleder*
Kaldestad, Lars Rune
Ankervold, Bente Aas Haugland

NRH Aksjon: 403-2022
Sted: Hardangervidda
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Heddeslid, Tone
Fillingsnes, Emil

NRH Aksjon: 404-2022
Sted: Beitingsstjernbekken, Gran
Beredskapsområde: Innlandet
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Leiros, Nina
Teien, Trine
Engen, Celina
Olsen, Wenche
Gruer, Halldis
Furulund, Marit
Nielsen, Monica
Sandhaug, Eline
Hjemsæteren, Tom
Skundberg, Bjarne
Bærum, Kim Magnus
Rommen, Geir Andre
Brendløyen, Lorange
Barstad, Aud Ingebjørg
Kalrasten, Gunnar Johan, *operativleder*

NRH Aksjon: 405-2022
Sted: Svartavatnet, Gullfjellet, Bergen
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF Preben Nilsen
Hundefører:
Sæbø, Mali
Jordal, Thomas, *operativleder*
Kjelland, Runa
Nilsen, Preben
Aadland, Lisbeth
Johansen, Torill
Alendal, Gro Merete
Arnesen, Nils Oscar
Kaldestad, Lars Rune
Skotheim, Karen Sofie
Ankervold, Bente Aas Haugland

NRH Aksjon: 406-2022
Sted: Farsund
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Aas, Hege
Håvik, Gry
Gillebo, Ida
Jensen, Elin
Øverland, Aina
Rattfelt, Anette
Realfsen, Vibeke
Tvedt, Tina Helen
Hompland, Marianne
Stranger-Johannessen, Tanja

NRH Aksjon: 407-2022
Sted: Steinkjer
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Wyss, Sarah
Melby, Ingunn

NRH Aksjon: 408-2022
Sted: Dronningstien, Lofthus
Beredskapsområde: Vest
Objekt: Savnet 2 personer
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Sæbø, Mali
Bøpple, Hanna
Jordal, Thomas, *operativleder*
Døving, Christian, *operativleder*
Alendal, Gro Merete
Arnesen, Nils Oscar
Finne, Aud Herregården

NRH Aksjon: 409-2022
Sted: Snåsa - Skjækervatnet
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF Torunn Fjæran
Hundefører:
Wyss, Sarah
Anderson, Dag
Melby, Ingunn
Fjæran, Torunn

NRH Aksjon: 410-2022
Sted: Roa
Beredskapsområde: Oslo
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Holm, Arve
Engen, Celina
Feet, Else Helene
Skundberg, Bjarne
Tysnes, Odd Einar
Rommen, Geir Andre
Hesthagen, Kristian, *operativleder*
Haugen, Lise Ljungmann
Sørli, Hege Johanne Kaasbøll

NRH Aksjon: 411-2022
Sted: Sognvann/ Oslo
Beredskapsområde: Oslo
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Kommet til rette
Hundefører:
Espelin, Tone
Løken, Trude
Nilssen, Roar
Eskildsen, Mads
Geus, Yvonne de

NRH Aksjon: 412-2022
Sted: Kvaløya (Langvatnet) - Tromsø
Beredskapsområde: Troms
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Andreasen, Maja
Johansen, Torgeir
Nielsen, Trond Arne
Barosen Mølmann, Hege

NRH Aksjon: 413-2022
Sted: Langesund
Beredskapsområde: Sør - Øst
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Barmen, Mads
Løken, Trude
Skagen, Svein
Askerød, Erik
Hagane, Anette
Hårde, André
Lifjeld, Marte
Heddeslid, Tone
Poulsen, Marita
Bølstad, Stephen
Fillingsnes, Emil, *operativleder*
Norschau, Eline R.
Roholdt, Kristoffer
Christie, Linda Solem
Haltnes, Sandra Evensen

NRH Aksjon: 414-2022
Sted: Barmen / Risør
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av HF Elin Jensen
Hundefører:
Jensen, Elin
Hagane, Anette
Faugstad, Inger
Heddeslid, Tone
Poulsen, Marita
Øverland, Aina
Rabben, Kent Moe, *operativleder*
Skjørestad, John
Roholdt, Kristoffer

Hogstad, Ingvind
Stenhaug, Eirik, *operativleder*
Indrebø, Harald
Lindeman, Ingunn
Wagner, Jan Erik
Bølstad, Stephen
Hagmansen, Susann
Tysnes, Odd Einar
Hertzberg, Marianne Loraas

NRH Aksjon: 415-2022
Sted: Kristiansand
Beredskapsområde: Agder
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Aas, Hege
Ege, Anette
Jensen, Elin
Skagen, Svein
Hagane, Anette
Hårde, André
Poulsen, Marita
Øverland, Aina
Osmundsen, Lasse
Rabben, Jannicke
Rabben, Kent Moe, *operativleder*
Rattfelt, Anette
Realfsen, Vibeke
Abrahamsen, Stine
Gulbrandsen, Lene
Skjørestad, John
Tvedt, Tina Helen
Askland, Per Kristian
Breidablik, Bodil Fischer

NRH Aksjon: 416-2022
Sted: Kaldberget/ Eresfjord
Beredskapsområde: Møre og Romsdal
Objekt: Udefinert
Resultat: Ingen savnet
Hundefører:
Hatlehol, Roy
Leonhardsen, Eddy
Selliseth, Jan Morten

NRH Aksjon: 417-2022
Sted: Røros
Beredskapsområde: Trøndelag
Objekt: Savnet mann/ gutt
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Klausen, Tommy
Larsen, Monika, *operativleder*
Skjefte, Frida
Erlien, Lillian
Kristiansen, Siv
Kristiansen, Stian
Andersen, Ane Dille
Dille, Anne Kathrine
Feragen, Hege Ingebrigtsvoll

NRH Aksjon: 418-2022
Sted: Stavanger
Beredskapsområde: Sør - Vest
Objekt: Savnet kvinne/ jente
Resultat: Funnet av andre
Hundefører:
Håvik, Gry
Gillebo, Ida
Larsen, Tone

Astri Hauge har vært medlem siden 1981:

Halve livet i NRHs tjeneste

Hun har gravd frem levende mennesker fra snøras.
Hun har vært på flere utenlandsreiser med USAR etter jordskjelv hvor vi har bistått med hund. Hun har gått spor etter savnet i seks sammenhengende timer på leteaksjon. I år er hun 80 år og har vært med i NRH i over halvparten av sitt liv, med et brennende engasjement for organisasjonen og et hjerte for redningstjenesten.

Av Monica Hagerup

Et klart blått blikk bak nypussede brilleglass, avslepen bergensdialekt og et mildt vesen. Hun rager bare drøye 150 cm over bakken, men er allikevel en dame man legger merke til. De fleste som har vært med en stund kjenner henne. Hun har reist på samlinger i store deler av vårt langstrakte land i alle tre disipliner; lavine, ettersøk og katastrofe. Astri Hauge er hjertelig til stede i det som skjer. Våken, nysgjerrig og fremdeles engasjert, selv om hodet tidvis vil mer en kroppen tillater.

Hun har vært med siden den tiden da kvinner var «uegnet som lavinehundførere i vinterfjellet». Hun trosset fordommene og godkjente hunder, ble instruktør og dommer i alle disipliner og har vært en populær instruktør gjennom mange år.

Astri skryter aldri av seg selv, egne bragder, eller meritter. Men hun har vært med i organisasjonen siden 1981 og med over førti år i organisasjonen kan hun fortelle en historie fra NRH få andre kan. Hun fikk Norges Vels Ildsjelspris i 2008 og ble Æresmedlem i NRH i 2010.

Organisatorisk har hun vært en grunnpilar i Telemark. Hun har sittet i styret, vært beredskapsansvarlig i 18 (!) år, vært distriktsinstruktør, og organisert en rekke treninger og samlinger. Hun var med å opprette Rjukan lag i 1983 og er fremdeles med på treninger her den dag i dag. Rjukan lag med Astri i spissen har også vært en brobygger til et lag i Sverige hvor det blir utvekslet treninger. I Norge trente de lavine og i Sverige trente de katastrofe. Dette har også vært en av Astris kjepphester. En hund som får erfaring med katastrofesøk vil være bedre rustet i et ettersøk. En hund som har erfaring fra lavine vil være bedre rustet i katastrofe og så videre. Bred erfaring gir en mer solid hund, selv om man ikke nødvendigvis må godkjenne i alle disipliner.

Av yrke var Astri sykepleier, og på slutten av karrieren underviste hun sykepleierstudenter. Dette ga et godt grunnlag for å bistå ved funn, som hun har gjort både som hundefører og operativ leder.

Selv har jeg hatt gleden av å ha Astri som beredskapsansvarlig og operativ leder på utallige aksjoner gjennom flere år. Hun ga en trygghet og en soliditet som var godt for oss hundeførerne. Vi visste at det var orden når Astri hadde kontrollen. Hun nøt også respekt fra vår oppdragsgiver, som kunne være trygge på at NRH stilte. Alltid, og med erfaring og kompetanse. Astri har også blitt en nær og god venn. Hun er en interessant og spennende person å være sammen med. Hun kan fortelle fra aksjoner, og til tross for 20 års bekjentskap og at vi har vært på mange av de samme aksjonene kommer det fremdeles frem nye historier. Noen med humor, andre med alvor.

Samtidig er det påfallende at dersom man hadde snakket om Astri med et medlem av Norsk Stuefuglforening, ville de si som oss. Hun har viet sitt liv til organisasjonen og er en pådriver med stort engasjement. Hun har drevet oppdrett og fått frem spesielle fugler som ikke alle får til. Hun har for eksempel norgesmestertittel i 2017 for oppdrett av Skjeggsisik! Hun er med i oppsettingen av Marispelet på Rjukan hvert år. Hun har vært beredskapshjem for dyrebeskyttelsen og aktiv der. Hun spiller i korps. Hun er støttekontakt for en dame på over 90 år på ukentlig basis. Og listen er sikkert lenger enn dette.

**Av med hatten. Heder og ære.
Et ikon i foreningen fyller 80 år!**

«Ein mann er sakna i Våtedalen»

Det er lørdags morgon, sola skinner og vi skal på øvelse med elveredningsgruppene til Røde Kors hjelpekorps i Sogn og fjordane. Fire spente hundeførere møter opp i Våtedalen. Kva vil dagen bringe med seg av utfordringar? Vil hundane klarer dette?

Av Helene Sæterdal

Dagen starta med ein samtale ilag: Kva er viktig for samarbeidet mellom NRH og elveredningsgruppa? Vi blei einige om at sikkerheit, utstyr og korleis vi jobbar var viktig å kjenne til hos kvarandre.

Nullpunkt

«Ein mann er sakna i Våtedalen, usikkert kor han har tatt veien». Er han i terrenget eller har han gått på elva? To grupper er på plass for å leite, elveredningsgruppa frå Røde Kors Sogn og Fjordane Hjelpekorps og Norske Redningshunder Sogn og Fjordane. Scenario er presentert og redningshunden Nitro skal søke etter markøren som har gøymd seg i dalen.

Nitro og eg gjere oss klare og starter sporoppsøk frå der den sakna var sett sist. Nitro tar sporet kjapt og følger det opp langs elva. Etter nokre minutt stoppar han og går uti elva. Han tar ikkje oppatt sporet og eg konkluderer med at personen har gått uti elva ved dette punktet. Dette punktet blir av elveredningsgruppa definert som nullpunkt.

- Vi har opplevd gjennom mange år at det er ein tydeleg tendens til at redningshundane kan gje oss verdifull informasjon når vi ikkje veit kvar den sakna i elva er, og når vi ikkje har eit spesifisert nullpunkt å gå ut ifrå, seier Sølve Kiviranta, som er fagleiar for elveredning i Eid Røde Kors.

Ove og Nitro

Nitro slår på noko

Nitro har på kort tid funne nullpunktet. Eg og elveredningsgruppa diskuterer og bestemmer oss for at vi søker medstøms ned elva på høgre side (høgre side fordi det er der vi står). Vi har no svak vind frå venstre, men og oppover dalen. Nitro går i front på søk. Han har på seg redningsvest og langline som sikring. Lina er mest på på grunn av at det går trafikkert vei på oppsida av oss.

Etter minutt i søk ser eg at Nitro slår på noko. Han stopper ved elvebredda og vil ut i elva. Elva er ikkje veldig stor denne dagen men stor nok til at ein kan bli tatt i strømmen.

I utgangspunktet ville eg ha stoppa her og ikkje latt han gå vidare ut i elva, men for øvingsmomentet sitt

Nitro med melding

fekk han gå. Eg kobler av han lina slik at han ikkje skulle sette seg fast med den.

Nitro svømmer ut i elva og det brusar kvitt rundt han men han kjem seg frå stein til stein. Elveredningsmannskapet føl nøye med og gjer seg klar til å bistå, dersom hunden skulle hamne i stri straum eller bli tatt av elva. Etter litt kaving i elva kjem han fram til den savna og melder.

Tydelege signal

Elveredningsgruppa fortel korleis det er lurt å plassere seg for å få hunden sikkert tilbake, og ber meg gå oppover elva. Nitro svømmer lykkelig tilbake med ballen i munnen.

- Vi har mange døme på at hund har gjeve tydelege signal på at her er det eit kvart, og så er det der vedkommande har blitt funne. Det har også vore aksjonar tidlegare der vi har erfart at hund har hoppa ut i elva der vedkommande vart funnen, seier Kiviranta.

- Det var ein liten aha-opplevelse for oss i elveredningsgruppa, og vi såg tydeleg at dette er eit godt verktøy som vi sannsynlegvis må stole enno meir på og ta signala i frå, og bruke som rettesnorer for vårt arbeid, seier Kiviranta.

Del 2

Når case var løyst var det tid for

trening for alle. Vi delte oss i grupper med ein hund per gruppe og fordelte oss utover langs elva. Alle hundane fekk prøve seg på å finne folk i elva. Elvereddarane gjekk velvillig ut i stryka for å teste hundane. På eine øvinga satt ein person inne i fossen, og hundane slo på personen, men hadde ikkje nok erfaring til å heilt forstå kor denne ferten kom frå. Men det vi lærte var å følgje nøye med på hunden og dei signala den gir oss.

Hundeførarane skulle prøve å kaste kasteline ut til elvereddarane, noko som for enkelte viste seg å vere vanskelig og eit nytt treningsmål ein må øve på. Ein testa og det at elvereddarane skulle handtere hunden og bere den over farlige parti i elva for så å kunne søke av til dømes ei øy.

Ikkje alle hundane syntest det var like moro å søkje langs elva med stein og vatn, men det var viktig for

hundeførar å få det avdekka. For oss hundeførarar er det viktig å kjenne hundens svakheiter og styrker og kunne spille på det på aksjonar.

Tre elveredningsgrupper i distriktet

Røde Kors hjelpekorps i Sogn og fjordane har tre aktive elverednings-

grupper, i Eid, Stryn og Sogndal. Å ha kompetanse på elveredning er svært viktig i vårt distrikt, då det er mange elver og mykje vatn. På øvinga i Våtedalen var det deltakarar frå alle gruppene, samt deltakarar frå Sunnfjord.

Elveredningsgruppene har bygd seg opp stor kompetanse. Eid Røde Kors er einaste elvegruppe i landet som har direktevarsling frå ein operasjonssentral. Elveredningsgruppa vert sendt på oppdrag rundt omkring både i og utanfor fylket. Dei var blant anna i Geiranger og fant ein 1 år gammal gut, og i Tokajelet etter båtvelten der tre personar og ein hund var sakna.

Eit av måla for samvirkeøvinga er å verte betre kjent og å få større forståing for korleis dei ulike organisasjonane jobbar. Vi takker Gjensidigestiftelsen for at vi kunne ha denne fagdagen saman.

Redningshunden 04-2022

Redningshunden 04-2022

FORF-øvelse i aksjonsvær

«ØVELSE - ØVELSE - ØVELSE: KATASTROFEMELDING fra LRS:
Et fly har nødlandet under avgang fra Sola flyplass».

Tekst og foto:
Cecilie Sperre Jørgensen

«Estimert 20 personer innblandet, kan være alvorlige skader. Søk på sjø og land. Ta med det man har fra depot (ATV, båt, KO vogn, bærer, tepper, førstehjelpsutstyr med mer). Beredskapsambulanser er også ønskelig. Oppmøte snarest på oppmøtested på Sola Sjø (Sola flymuseum)».

4.oktober, i skikkelig aksjonsvær, ble det arrangert FORF-øvelse utenfor Sola, Rogaland. Vi hadde syv godkjente ekvipasjer som søkte, i tillegg til at to av våre nyutdannede operative ledere deltok i KO og fikk trene på informasjonsoverføring ved bytte av OL. Søk ble gjennomført både langs land og i båter, og flere

av våre ekvipasjer gjorde funn, med påfølgende førstehjelp.

Takk til arrangør av øvelsen, vi kan aldri få for mye samtrening med våre frivillige kollegaer.

Hva er «flyt» – og hvorfor er det så viktig?

Tenk på den adferden som hunden din kan best av alle adferder som du har lært den. Tenk deretter på en adferd som du nettopp har startet å trene, eller en annen adferd som hunden din bare kan sånn passe bra. Det er ganske stor forskjell på disse to adferdene, er det ikke?

Velvillig lånt ut av Canis.no, skrevet av Morten Egtvedt

Canis Hundeskole er en av Nordens største hundeskoler med avdelinger i både Norge, Sverige, Danmark og Finland. Canis Hundeskole er spesialister på klikker-trening, og har vært Nordens ledende hundeskole innen denne treningsformen i over 15 år.

Når du ber hunden om å utføre sin favorittadferd, reagerer den lynraskt. Allerede idet du begynner å si kommandoen (eller eventuelt stiller deg opp og venter på at hunden skal tilby adferden frivillig) er du aldri i tvil om at hunden kommer til å greie det perfekt. Det gjør ingen ting at dere trener på et nytt sted idag – du føler på deg at hunden kan denne adferden så godt at den kommer til å gjøre det uten å nøle. Det gjør heller ingenting at det nå er over en måned siden sist du trente på denne adferden. Du er sikker på at hunden husker adferden godt. Du trenger heller ikke å belønne adferden hver gang. Faktisk kan hunden gjerne utføre adferden flere ganger uten belønning, uten at dette ser ut til å påvirke adferden i større grad.

Når du ber hunden utføre en adferd som den ikke kan spesielt godt ennå, er det en helt annen sak. Noen ganger går det bra, andre ganger ikke. Hvis du forandrer litt på situasjonen, hvis det er den minste forstyrrelse i nærheten, blir det som regel feil. Og hvis det i tillegg er lenge siden du trente på denne adferden husker ikke hunden noenting, og dere må som regel starte helt på nytt igjen. Og hvis du av en eller annen grunn skulle finne på å ikke belønne adferden når hunden gjør den riktig, blir neste repetisjon ofte dårlig igjen.

Hva er forskjellen på disse to adferdene? Svaret er at den første adferden har flyt. Den andre er det ikke.

Foto: Aud I Barstad

Hva er flyt?

Hva menes egentlig med at en adferd er «flytende»? En enkel og grei forklaring er at adferden er flytende når vi kan gjøre den uten å tenke over det. Adferder som vi gjør «automatisk» uten å tenke over det, er som regel veldig stabile. Ofte utføres slike adferder mye bedre når vi gjør dem «av seg selv» enn hvis vi «konsentrerer oss» om å gjøre dem. De som spiller piano vet hva jeg mener. Hvis man kan et stykke veldig godt kan man bare la fingrene gå av seg selv, mens tankene gjerne er helt andre plasser. Adferden er «automatisert».

En mer presis definisjon av flyt er denne:

«As currently defined, fluency is the fluid combination of accuracy plus speed that characterizes competent performance (Binder, 1996).»

Kort sagt – adferden er flytende hvis den alltid utføres med fart og presisjon.

Fart et viktig mål på kompetanse

Når vet vi egentlig at hunden «kan det»? Når kan vi si at adferden er «flytende» eller automatisert? Tilhengere av flyt-baserte treningsmetoder argumenterer for at presisjon ikke er nok – adferden må også kunne utføres med fart / lav latenstid. Først da anser man at individet virkelig er «kompetent» – eller at adferden er flytende.

Hvis jeg trener f.eks. utgangsstilling vil jeg først ha presisjon. Jeg vil at hunden skal sette seg på plass i helt korrekt posisjon ved min venstre fot, hver gang. Men adferden er fortsatt ikke flytende. Jeg er ikke fornøyd før hunden kan tilby f.eks. 6-8 korrekte utgangsstillinger på 30 sekunder. Så snart hunden har svelget godbiten, skal den umiddelbart tilby en ny korrekt utgangsstilling, uten å surre med andre ting mellom repetisjonene. Nå er adferden flytende!

I klikkertrening snakkes det ofte om 80% regelen. Man ønsker kort sagt under innlæring å legge opp treningen slik at minst 4 av 5 repetisjoner blir riktige. Det endelige målet er imidlertid 100% riktige repetisjoner. Dette er nyttige regler, men samtidig er det fort gjort å bli litt for opphengt i prosenter. For god hundetrening handler om mer enn prosentregning!

La meg illustrere dette med et eksempel. Tenk deg at hund A kan gripe apportbukken fra bakken 4 ganger på 60 sekunder, med 100% korrekte repetisjoner. Hund B kan gripe apporten fra bakken 15 ganger på 60 sekunder, men på to av repetisjonene utføres adferden

«feil» ved at den griper apporten i enden i stedet for på midten, altså 87% korrekte repetisjoner.

Hvis man kun ser på prosentene er det lett å tro at hund A kan adferden bedre. Men hvis man i tillegg ser på flytnivået, er det åpenbart at hund B er på et mye høyere nivå, tross et par feil. (Og med en slik frekvens på adferden vil det være veldig fort gjort å shape vekk de siste små feilene slik at adferden kommer opp på 100% riktig!)

Det er derfor viktig å se på både flytnivå (frekvens/varighet) og antall riktig/feil repetisjoner når du vurderer kvaliteten på en adferd.

Egenskaper ved flytende adferder

Men hvorfor er det egentlig så viktig med «flyt»? Jo, nå kommer vi til det som virkelig gjør dette interessant. Det er dokumentert at flytende adferder har flere fordelaktige egenskaper:

1. Adferden generaliseres lettere til nye situasjoner
2. Adferden huskes bedre, selv etter lang tid uten trening
3. Adferden krever mindre energi å utføre, både fysisk og mentalt
4. Adferden er lettere å kombinere med andre adferder
5. Adferden er mer motstandsdyktig mot ekstinksjon (fravær av forsterkning)

«When learners achieve certain frequencies of accurate performance they seem to, retain and maintain what they have learned (Berquam, 1981; Kelly, 1995; Orgel, 1984); remain on task or endure' for sufficient periods of time to meet real-world requirements, even in the face of distraction (Binder, 1984; Binder, Haughton, & Van Eyk, 1990; Cohen, Gentry, Hulten, & Martin, 1972); and apply, adapt, or combine what they learned in new situations, in some cases without explicit instruction (Binder, 1976, 1979d, 1993a; Binder & Bloom, 1989; Haughton, 1972a; Johnson & Layng, 1992, 1994).

Jeg kan knapt understreke hardt nok hvor betydningsfullt avsnittet ovenfor er, så la oss gå litt nærmere inn på hvert punkt.

1 – Adferden generaliseres lettere til nye situasjoner

Hvis hunden kan legge seg lynraskt 10 ganger på 60 sekund hjemme i hagen, er det ganske sannsynlig at den også kommer til å legge seg raskt på appellplassen, eller på andre nye plasser med endel forstyrrelser, selv om du ikke har trent akkurat der så mye før. For å si det på annen måte: En hund som kan legge seg 20 ganger

på 60 sekunder, vil ha vesentlig mye lettere for å legge seg i et nytt miljø, enn en hund som bare kan legge seg 4-5 ganger på 60 sekund.

Vi ser dermed at vi faktisk kan spare oss for mye «unødvendig» generaliseringstrening ved i stedet å fokusere på å få adferden flytende.

En sannsynlig hypotese er at det kan lønne seg å trene adferder til flyt-nivå i et miljø uten forstyrrelser før man begynner å generalisere adferden til nye situasjoner. Da vil man få mye gratis.

2 – Adferden huskes bedre, selv etter lang tid uten trening

At flytende adferder huskes bedre, selv etter lang tid uten trening, er noe mange klikkertrenerer lenge har visst. Hvis du f.eks. har klikkertrent hunden til å berøre en target stick (og adferden er flytende), kan du teoretisk sett legge vekk target sticken i lang tid. Hunden kommer likevel garantert til å huske adferden når du endelig tar den fram igjen et par år senere. Adferder som læres inn så godt vil vi jo selvfølgelig ikke legge bort, men poenget er at når hunden først har lært en adferd flytende, skal det veldig mye til at hunden «glemmer» adferden.

3 – Adferden krever mindre energi, både fysisk og mentalt

Når en adferd er flytende (eller «automatisert» som det også ofte kalles) bruker hunden mye mindre energi, både fysisk og mentalt, på å utføre adferden. Du har sikkert lagt merke til at når vi trener på nye ferdigheter som hunden ikke ennå kan så godt, er dette veldig slitsomt for hunden. Den bruker mye energi på å fundere over hva den skal gjøre, og hvordan i all verden den skal få oss til å klikke/belønne. Ofte er det nesten slik at du kan se at hunden tenker så det knaker.

Flytende adferder krever sansynligvis ikke mye tankevirksomhet fra hunden. Adferden sitter så godt «i musklene» at de skjer «automatisk». Vi ser da også at hunden ofte kan trene mye lenger uten å bli sliten når vi trener på adferder som den kan godt.

4 – Adferden er lettere å kombinere med andre adferder

Dette henger sannsynligvis tett sammen med forrige punkt. Når du skal sette sammen to adferder til en kjede eller kombinere dem på andre måter, er det som regel dømt til å mislykkes hvis begge adferdene bare er sånn passe godt innlært. Tenk deg at du skal trene på å

komme inn på plass med apporten. Du kombinerer her adferdene «holde fast» og «sette seg i utgangsstilling». Den vanligste feilen som skjer her er at hunden spytter ut apporten når den skal til å sette seg. Når hunden må utføre to adferder samtidig som begge bare er sånn passe godt innlært, blir det rett og slett for krevende for den.

Det som derfor er viktig er at utgangsstillingen er flytende FØR du begynner å trene innkomst med apporten. Når utgangsstillingen er flytende, kan hunden utføre adferden «i blinde» uten å bruke mye konsentrasjon på dette. Det blir da mye lettere å komme på plass med apporten (selv om hold fast» kanskje ikke er helt flytende ennå). Når utgangsstillingen er automatisert, kan hunden bruke hele sin konsentrasjon på å holde fast apporten. Og hvis begge adferder er flytende blir det selvfølgelig enda mer pålitelig.

Når du skal sette sammen flere adferder bør du derfor om mulig ha trent begge to til flyt-nivå hver for seg først. Eller ihvertfall minst en av dem...

5 – Adferden er mer motstandsdyktig mot ekstinksjon

Det har lenge vært opplest og vedtatt at hvis hunden skal kunne utføre en adferd flere ganger, eller over lang tid uten forsterkning, må man bruke intermitterende forsterkning (altså belønne av og til, gradvis sjeldnere).

Bob og Marian Bailey (1998) argumenterer imidlertid for at adferder som er trent fram til flyt-nivå også er rimelig motstandsdyktige mot ekstinksjon, selv når man kun har kjørt kontinuerlig forsterkning (belønnet hver eneste repetisjon).

For adferder som ikke er veldig langvarige, er det dermed et godt alternativ å belønne kontinuerlig, og samtidig legge vekt på å få adferden flytende / automatisert. Dette vil sikre at adferden kan utføres ganske mange ganger selv om vi plutselig ikke belønner den lenger.

På adferder som i sin natur krever at hunden skal kunne jobbe lenge uten forsterkning (f.eks, rundering, fri ved foten og andre langvarige øvelser), må man nødvendigvis også bruke intermitterende forsterkning. Men det er ihvertfall viktig at adferder er flytende FØR du begynner å trappe ned belønningsfrekvensen. Dette reduserer sjansen for at adferden blir ødelagt når du begynner å kjøre gradvis flere repetisjoner uten belønning.

Hvordan gjør vi en adferd flytende?

Vi har nå fastslått at det er mange fordeler med å ha flytende adferder hos hunden. Men det viktigste spørsmålet gjenstår. Hvordan får egentlig vi «flyt»?

Foto: Aud I Barstad

Stikkordet er repetisjoner. MANGE repetisjoner (adferd + forsterkning) på kort tid. Og når alle andre ville sagt at adferden var perfekt stopper du ikke, men kjører på med enda flere repetisjoner (overtrening)! Det er med andre ord avgjørende at man trener en adferd om gangen slik at man får så mange repetisjoner som kreves for å få flyt.

For å kunne gjenta samme adferd flere ganger på kort tid, krever det at man deler opp den ferdige adferden i mindre deladferder som trenes en om gangen. Hunden får da sjansen til å repetere den samme adferden mange ganger etter hverandre til bevegelsen «sitter i musklene».

Gode klikkertrenerer som leser dette vil sikkert tenke: «Jamen, dette er jo slik vi alltid har klikkertrent!» Og ja, det har du helt rett i. Klikkertrening er en såkallt «flyt-basert» treningsmetode. (Presisjonslæring og Tag-Teach er eksempler på to andre flyt-baserte

treningsmetoder som brukes i opplæring av mennesker).

Og det er kanskje nettopp det at vi gjennom (god) klikkertrening produserer adferder med ekstremt god flyt at vi får alle de fordelene vi er kjent med. Klikkertrenerer har lenge hevdet at hunder husker klikkertrente adferder i lang tid selv uten trening i mellomtiden, adferder som er klikkertrente generaliseres enkelt til nye miljøer osv. Disse praktiske erfaringene stemmer veldig godt med forskningsresultatene.

Flyt er imidlertid ikke forbeholdt oss som klikkertrenerer. Nesten uansett hvilken metode du bruker vil du ha fordel av å fokusere på en adferd om gangen og repetere denne mange ganger, helt til hunden kan utføre den med fart og presisjon (= flyt). Hunder som presterer bra i bruks, lydighet, agility eller freestyle vil som regel alltid ha svært bra flyt på adferdene som inngår i de forskjellige øvelsene.

Oppsummering

En adferd er flytende når den utføres både med presisjon og fart. For å få flyt kreves det mange repetisjoner av samme adferd. Dette krever at vi deler opp den ferdige adferden i mindre deladferder og trener disse separat.

Det er dokumentert at så snart en adferd kan utføres med en viss fart/frekvens (= flyt), får den flere gunstige egenskaper. Adferden blir lettere å generalisere, den huskes bedre, er mer motstandsdyktig mot ekstinksjon, og er lettere å kombinere med andre adferder.

For de som vil gå dypere inn i flyt-begrepet anbefaler jeg et google-søk på «Behavior fluency» og «Precision teaching». Her er det mye interessant materiale å grave seg videre ned i. Se også referanselisten nedenfor.

Referanser

- Carl Binder, «Behavioral Fluency: Evolution of a New Paradigm», The Behavior Analyst 1996
- Gunn Løkke & Jon Løkke, «Etablering av ballettdans ved hjelp av presisjonsopplæring», Norsk tidsskrift for Adferdsanalyse, nr. 3/2006
- Melissa Alexander, «Klikkerglede! 110 spørsmål og svar om klikkertrening», Canis Forlag 2006
- Bob & Marian Bailey, «Ratios, Schedules – Why and When», 1998
- Køste & Egtvedt, «Lydighetstrening i teori og praksis», Canis Forlag 2005

Hovedkurs USAR 2022

Innholdsrike dager i Vestby

32

33

Årets hovedkurs USAR ble i år, som i fjor, gjennomført med forelesning på Vestby. Når deltakerne ankom tirsdag 4. oktober så var det klappet og klart for en uke i den berømte boblen. Kursstab, instruktører, instruktørelev og FTU hadde allerede vært rundt og sett på de ulike objektene, så forholdene lå godt til rette for at vi skulle få utfolde oss gjennom uken. Mona og Karin Helene hadde gjort gode forberedelser, og med hjelp av ni instruktører, en instruktørelev og en FTU-representant så var det mange i sving under en hektisk uke.

Av Monika Larsen, Røros lag

Årets kurs besto av to godkjenningsslag, ett fordypningslag og tre treningslag. I tillegg var det i år stor internasjonal interesse, og vi hadde besøk fra Malta, Kroatia og Sverige. Her var det både observatører og hundeførere som deltok på ulike lag. De besøkende presenterte seg og sin organisasjon for alle deltakerne på kurset.

Som førstereis på godkjenningsslag USAR så var naturlig nok forventningene høye ved oppmøte på Vestby. Selv om alle allerede innehar en eller flere godkjenninger, så har man forventninger til lag, instruktører og egne prestasjoner. Det var tydelig at spenningen var noe høyere for deltakerne på de to godkjenningsslagene, når et flertall sto pent oppstilt på rekke i god tid før kursåpningen, ivrig etter å få registrert sin tilstedeværelse.

Som deltaker på modul 4 lag så kommer man til dekket bord, hvor alt er organisert for at vi skal få muligheten til å fremvise det vi kan. Selv om USAR betegnes som en tilleggsutdanning, så er det mye som skal være på plass for at dette skal gå veien, både hos hund og hos den enkelte hundefører. Når oppgaven er løst så oppleves det som ryddig når tilbakemelding kommer ved bruk av et vurderingsskjema. Det gir den enkelte hundefører en god forståelse for hva som gikk bra, og hva som kunne gått bedre. Det er alltid noe å lære etter endt oppgave, men det er ikke alltid at man som hundefører klarer å se helheten dersom det er enkelte deler man er spesielt

misfornøyd med. Eksempelvis når den firbeinte finner på ting den ikke har gjort før, eller når man selv må erkjenne at man kanskje ikke var den beste bidragsyter på den aktuelle oppgaven. Heldigvis så er de firbeinte tålmodige. Når man i tillegg er på lag med en gjeng med optimister fulle av pågangsmot så er det virkelig rom for å lykkes.

▲ Foredrag internasjonale gjester. Foto: Kent Bele

Godkjenningsslagene var også på øvelse i Lampeland, et oppdrag vi gikk på med stor iver. Jeg berømmer innsatsen til de frivillige som stilte opp denne dagen, for

hvor det er behov, og det er den helhetlige oppdragsløsningen som gir resultater. Selv om man alltid ønsker å søke med egen hund, så må man i andre tilfeller fylle de roller som laget har behov for. Selv ble jeg tildelt rollen som førstehjelper, og opplevde kanskje en bedre kontroll selv enn det som kunne observeres av andre der jeg løp

rundt i ukjent område.

Ved kurset slutt kan vi se tilbake på en uke som har vært krevende for både to- og firbeinte. Det er derimot

▲ Hovedkurs USAR i Vestby

Trening- og fordypningslag hadde innholdsrike dager i objekter med stor variasjon. Her var det mulig å få utfordret seg både i stein, planker og trange rom, i store mengder. En god del av deltakerne fikk også jobbet med språkutvikling, noen måtte jo kommunisere med våre gjester gjennom dagene.

▲ Instruktørelev Odd Einar Tysnes og hundefører Marita Poulsen. Foto: Torgrim Lauten

motiverende å se at de som ikke nådde sine mål denne gangen er minst like klare for en ny runde neste år. NRH har nå åtte nye USAR-ekvipasjer som er klare til å bidra dersom behovet oppstår og vi har en ny instruktør som skal bidra til å utvikle nye og eksisterende hundeførere også i denne disiplinen.

at vi skulle få denne læringsarenaen. Noen fant vi fort, noen brukte vi litt lengre tid på, og noen fant vi til og med flere ganger da noen var vanskeligere å holde kontroll på enn andre. Det er moro å gå med hund på slike øvelser, men det er også spennende å se hvordan samspillet mellom 13 hundeførere utspiller seg når man står ovenfor et ukjent scenario. Alle må bidra der

Besök av Svenska Räddningshundar

Vi uppskattar inbjudan till att delta under Hovedkurs USAR 2022. En givande kurs där vi fick bra tips på uppbygg, träningsplatser och övningar samt många nya vänner.

Vår organisation Svenska Räddningshundar startade vi 2021, vi lägger nu grunden för vår verksamhet. Vi har en hög kravställning och långsiktiga mål. Genom vår samverkan ser vi stora möjligheter att nå dessa. Prestigelöshet och gemenskap är något vi eftersträvar i allt vi gör. Därför var det extra kul att känna den värmen och viljan från deltagarna att dela kunskap och erfarenheter.

Övningsplatserna var bra, utmanande för både hund och förare. Instruktorerna gjorde en fin insats med allt från tips och trix, till individanpassad coaching för ekipagen. Vilket i sin tur resulterade i positivt resultat.

▼ Innehållsrika dagar på hovedkurs

Ove

Daniel

Lampeland var en fantastisk upplevelse med allt ifrån sökområdet till historien bakom Lampeland. Stort tack för en helt fantastisk vecka, vi ser fram mot fler gemensamma träningar och övningar i Norge såväl som i Sverige.

Daniel och Ove

Tøffe og trygge hunder med USAR-trening

Helt fra hun kunne stavre seg rundt har jaktgolden Vilje fått bryne seg på ymse underlag og lyder. I NRH Røros lag trener hunder og hundeførere for å takle alle typer miljøer gjennom hele året.

Foto: Monica H Langen

– Jeg tror Vilje synes det er morsomt å trene USAR. Hun er i alle fall glad i alt sånt. Hun er ikke redd for noe, og hun er veldig nysgjerrig, forteller hundefører Lillian Erlien i NRH Røros lag. Hun og redningshund Saga ble USAR-godkjent i oktober, og Sagas valp Vilje er allerede på god vei i sin mors potespor med trening både i skog og dekkhauger.

Instruktør Anne Katrine Dille i NRH Røros lag forteller at de trener jevnt gjennom hele året for å bygge hundene og til å takle alle typer miljøer.

– Jeg kan ikke få sagt ofte nok hvor viktig det er å trene allsidig. Det gjelder både for hunder og mennesker, og skaper motivasjon,

▲ Instruktør og hundefører Anne Katrine Dille som dommer under USAR-eksamen.

▲ Vilje (7 mnd) i dekkhaugen

Mestring

Grunnmuren i treningsfilosofien er forventning til mennesker og en forsterker som virkelig fungerer, sier Dille. Det legger grunnlaget for all trening, og deretter må man gjøre vurderinger for egen huns, balansere, og ikke presse på for tidlig – Vi må tilpasse treningen til individet, og de må få lære, vokse og stabilisere seg gradvis. Samtidig skal du fremstå som en trygg hundefører i miljøet og kunne si til hunden at

sier hun, og legger til at denne typen trening skal ikke bare skje på høsten i forkant av hovedkurs.

– Vi skaper motivasjon og lærer hundene til å ha forventning til alle typer objekter når vi trener variert i snø, fjell, skog, industriområder, planke- og steinhauger. De har lyst til å søke «der oppe», for de har erfart at det lønner seg, fordi der finner de folk, sier hun.

▲ Instruktør og hundefører Anne Katrine Dille med redningshund Trøst, rett etter USAR-regodkjenning.

«joda, vi skal hit, og det går bra», sier hun.

Valper skal ikke presses til å takle mer enn de er i stand til i tidlig alder, og i perioder kan det være lurt å ta en «timeout»: Som for eksempel når hunden ved en seks til ni måneders alder synes mye er skummelt, har ledd som ikke har satt seg og en kropp man må ta hensyn for hva utsettes for.

– Mestring er et nøkkelord her. Progresjonen kommer gradvis, både vanskelighetsgraden og lengde i tid, sier Anne Katrine Dille.

▲ Vilje finner figurant og instruktør Anne Katrine Dille.

Aktiv i USAR

Lillian Erlien har hatt to kull på Saga, og flere av valpene er allerede, eller trener mot, å bli godkjente redningshunder sammen med sine hundeførere. Erlien har som oppdretter lagt til rette for at valpene skal bli trygge i ulike situasjoner.

– Helt fra de var noen uker gamle og begynte å bevege seg, ble de presentert for å gå på presenning, oppå balanseputer og gjenstander som bråkte eller skramlet, som flasker med makaroni i, slik at de ikke blir redd for lyder, forteller hun.

Lille Vilje, en av de minste valpene, tispas med rødt halsbånd, utmerket seg tidlig. Hun var den eneste av valpene som ikke flyttet til et nytt hjem, men fikk bli værende hjemme. – Noen var mer frampå enn andre, og Vilje er veldig aktiv. Hun gjorde det bra på testen, men allerede før den så jeg at hun hadde mye i seg. Og så er det arti både for meg og hundene å trene USAR innimellom og bli tryggere i alle situasjoner.

Lillian Erlien med Vilje på USAR hovedkurs

Foto: Monica H. Langen

Utsjekk på helikopter – når alarmen går

Det har vært en rolig dag hos luftambulansen på Tiller i Trondheim, forteller redningsmann Peder. Vi er på «utsjekk» av helikopter, for å sikre at vi har kunnskapen som trengs når helikopter blir brukt i søk. Men dagen blir alt annet enn rolig for helikopterbesetningen.

Tekst og foto: Monica Hägglund Langen, NRH Røros lag

Anestesilege Helge, pilot Michael og redningsmann Peder inviterer inn på en kaffekopp og viser frem en informasjonsfilm som Norsk Luftambulansse har laget i samarbeid med Norske Redningshunder. Helikopter brukes med jevne mellomrom i leteaksjoner, hvor ekvipasjer flys inn til leteområder. Mange sikkerhetsrutiner skal følges, og det er en stor trygghet for mannskap på luftambulansen, hund og hundefører at man sammen har hatt en gjennomgang av rutinene. På den måten sikrer vi at vi er samkjørt og samarbeider best mulig den dagen det virkelig gjelder.

Klar til avgang

Luftambulanssebasen i Trondheim har døgnkontinuerlig beredskap med ett helikopter, et h145 (Airbus). Peder og Helge viser oss inn i hangaren, der helikopteret står beredt til oppdrag. Utsjekken i dag skjer uten hund, og hundeførerne skal blant annet få en oppfriskning i hvor utstyret til hund ligger i helikopteret, hvordan hunden skal festes og hvordan dørene åpnes og lukkes sikkert. Men så snart vi kommer bort til helikopteret, går den rolige arbeidsdagen hos luftambulansen over. De må ut på oppdrag, en livreddende oppgave. Helikopteret taes ut på plattformen, Helge og Peder tar med seg utstyret og Michael gjør klar til

avgang. Tilbake ved porten står vi fire og får overvære take off i skikkelig trøndersk høstvær.

Kunnskapspåfyll

Trøndelag er et stort fylke og NRH-distrikt, og har vi først kjørt over to timer for utsjekk, så reiser vi ikke hjem før vi har fått tatt helikopteret i nærmere øyensyn. Halvannen time senere kommer luftambulansen tilbake. Det hadde vært alvorlig, men de hadde kommet i tide og flydd pasienten til St. Olavs. Med det som et positivt bakteppe, får vi brukt litt ekstra tid på å teste dører, belter og stropper, og er enda litt bedre rustet til neste aksjon. Takk til Norsk Luftambulansse for gjestfrihet og et godt samarbeid!

Fakta:

- Luftambulansen flyr primært ambulanseoppdrag, men bidrar også i søk og redning på oppdrag fra redningsmyndighetene.
- Om lag 8 prosent av oppdragene til luftambulansen er SAR-oppdrag og ambulanseoppdrag med redningsteknisk innslag.

Norsk Luftambulansse har 14 ambulanshelikoptre plassert på 13 baser:

- Arendal
- Lørenskog (2)
- Ål
- Dombås
- Stavanger
- Bergen
- Førde
- Ålesund
- Trondheim
- Brønnøysund
- Harstad (midlertidig)
- Tromsø
- Kirkenes

IKAR hund sitt kommisjonsmøte

Av Tor Monsen og Knut Skår

Om IKAR

Den internasjonale kommisjonen for alpin redning. IKAR (Den internasjonale fjellredningskommisjonen) er et internasjonalt redningsfaglig forum hvor organisasjoner/etater innen alpin fjellredning innhenter og utveksler erfaringer innen sine fagområder. Gjennom deltakelse på IKAR konferansen blir redningstjenesten oppdatert på ny internasjonal kunnskap innen alpin fjellredning i tillegg til at man blir oppdatert på nyheter innen utvalg og bruk av redningsutstyr.

IKAR er en uavhengig, verdensomspennende organisasjon som respekterer sine medlemmer og fremmer internasjonalt samarbeid og arbeider for å styrke og utvikle det internasjonale fjellredningsarbeidet.

Røde Kors Hjelpekorps ble medlem i IKAR i 1974 og har siden vært et A-medlem. Organisasjonen stiller med medlemmer med høy kompetanse innen alle IKARs fagområder, og har hvert år sendt delegater til de fire kommisjonene i IKAR; bakkeredning, skredredning, luftredning og legekommisjonen.

I de første årene var det RKHK som representerte Norge i hundekommisjonen. Hundekommisjonen var helt frem til i fjor en underkommisjon av skredkommisjonen. Fra og med 2011 var det NRH som representerte hundekommisjonen i IKAR på disse møtene. Fra 2012 ble NRH innmeldt og godkjent som eget medlem i IKAR.

Hundekommisjonen ble fullverdig medlem fra 22.10.2021

Kommisjonen hadde fått bra rom og programmet var godt spekket med gode presentasjoner. Dette gjorde at det var mange besøkende fra andre kommisjoner innom på de forskjellige presentasjonene. Dette var veldig hyggelig, og det viser at hundekommisjonen har

fått mer annerkjennelse og oppmerksomhet i IKAR systemet.

Onsdagen var det praktisk dag, der vi fikk presentert alt fra hundesøk til en stabiliseringsinnretning for bære ved underheng helikopter. Hovedtema for hundekommisjonen var nye innlæringsmetoder og andre områder å bruke hunden på. Det var mange gode presentasjoner og vi tar bare frem noen her som kan ha felles interesse:

Presentasjon nytt godkjenningssystem NRH v/Tor Monsen

Gikk kort gjennom oppbygging av nytt godkjenningssystem i Norge, hovedfokuset i det nye programmet er mer praktisk rettet og det er mer rettet mot redning enn brukshund. Det er lagt mye mer vekt på at hundeføreren også skal være en redningsperson. Programmet er delt inn i moduler, der en i modul 4 må være en uke på kurs og gå gjennom 4-5 praktiske oppgaver, og alle må bestå for å bli godkjent lavine eller redningshund.

Presentasjon, EU prosjekt samarbeid Norge og Kroatia om USAR oppbygging i Kroatia v/Knut Skår

Kroatia har hatt flere jordskjelv de siste årene, den Kroatisk Fjellredningen (CMRS) har bidratt sterkt under disse jordskjelvene både med søk og redning. De har gjort et fremragende arbeid, men de har ingen egen USAR beredskap eller planverk. NRH ble spurt om å bidra i et EU støttet prosjekt som skal lage et slik planverk for fremtidige aksjoner. Knut har vært prosjektleder og Gina Reenskaug som er NRH sin nasjonale USAR-koordinator har hatt det faglige ansvaret. Prosjektet har bestått av 3 samlinger i Kroatia, der NRH har deltatt med 2-4 deltakere på hver samling der fokus har vært søkemetoder med hund og redning av personer i sammenraste bygg. Vi har deltatt på en USAR

øvelse i Italia arrangert av IKAR, der NRH stilte med 6 hundeevipasjer og 2 ledere, Kroatia med 4 ekvipasjer og en leder. Samt at vi har hatt 5 Kroatisk ekvipasjer og 2 ledere på en ukes øvelse i Norge. På disse øvelsene har vi innført og testet ut det fremtidige planverket. Vi er nå i skrivefasen og planverket skal være ferdig i løpet av 2022.

Gikk gjennom en måte å lære inn hals på, blant annet satt hunden på ett bord slik at HF hadde blikk kontakt med hunden. Lærte også hals hos figurant og hals hos HF.

Presentasjon ulykker på redningshunder v/Thora J Jonasdottir

Thora sendte ut invitasjon til alle medlemsorganisasjonene i hundegruppen, fikk mye svar fra Norge. Vi utsetter hundene for mye både under trening og på aksjoner. De fleste skade oppstår under trening. Kutt er det mest vanlige, alle bør ha en god forsikring på hundene.

Presentasjon vannsøk/kadaversøk i Sverige v/Jørgen Modin

Sverige har drevet med vannsøk/kadaversøk i 40 år. Trener mye på å lære hunden å bli vant i båt og å ligge i ro i båten. Under aksjoner kan godt hunden ligge i ro i 5-6 timer. Trener vindmarkering på land på liklukt, går med hunden og avventer til hunden slår. Hunden får ikke komme frem til funnet før den marker(halser).

Presentasjon SARDA, læring av feil v/ David Benson

David driver med trailing, på en aksjon fulgte han opp hunden fra savnedes bopel, hunden søkte og fulgte opp. David følte at dette ikke kunne stemme og stoppet opp etter en stund. Den savnede ble funnet like i nærheten av der han stoppet. Erfaringen er stol på hunden.

Fredag ettermiddag/kveld var det lokalt event med demonstrasjon av hundesøk og redningen av en paraglider som satt fast i ett tre. Dessverre ble det dårlig vær denne ettermiddagen/kvelden så noe av demonstrasjonen ble ikke gjennomført.

På lørdagen var det felles møte med forskjellige temaer, ette av den ble presentert av hundegruppen.

Presentasjon av hundegruppen, forskjellige typer søk med hunder

Hunder brukes i dag til:

Lavinesøk, både de som ligger over og under snøen.

Sporhunden, følger sporet etter en person

Trailing-hund, følger små partikler som svever i luften etter en bestemt person. Hunden får presentert et objekt med personens duft (smeller) deretter følger hunden etter denne personens lukt/duft. (vi bruker ikke dette i NRH)

Katastrofehunder/USAR, trent til å finne personer i sammenraste hus/bygg, jordras etc.

Kadaverhunder, trent på å finne døde mennesker. (NRH har ikke slike hunder)

Vannsøkshunder, trent til å finne menneskelig lukt/duft fra døde personer i eller under vann. Kadaversøkshunder, brukes ofte til denne typen søk. (I Norge har vi ikke slike hunder).

Det var godt oppmøte på hundesiden i år også med ca 40 deltagere fra 20 nasjoner, og hundefolket har et fantastisk samhold mellom nasjonene, med mye gode diskusjoner, samhold og godt kameratskap.

Informasjon etter IKAR ettermøte, Oslo 17-18 november:

Ett variert program, her er kort utkast av hva som ble presentert:

Hendelser og erfaringer HRS siste året

Ved Olav Bjørngaas, Hovedredningsentral Nord
Totalt 8423 hendelser. Snøskred 62

Heiseoperasjoner med AW101

v/ Ken Ronny Strøm 330 skv avd. Ørland. Mye med Downwash frå AW101. Dette må det tas hensyn til.

Direktelevert Superlong line

v/ Jens Klüver, 330 skv. En metode som er utarbeidet i 330 skv for å kunne plukke opp pasienter med langt tau. Max lengde på tauet er 400 meter.

Paradigmeskifte innen snøskredredning

- ny kunnskap, tenkemåte og operasjonsmodus innen snøskredredning v/ Christen Tellefsen Norsk Luftambulans. 55% av de skredtatte er skadde, snøskred er akuttmedisin, 80% av de skredtatte blir funnet på overfalten. Derfor skal første helikopter fly direkte, nummer 2 plukker med seg annet mannskap. Viktig at de som ligger på overflaten blir funnet raskt, har ofte store skader.

Når ta med lavinehund på første helikopter:

- Det er ingen pasienter som trenger umiddelbar hjelp
- Det er ingen skredtatte som er synlig på overflaten og den/de skredtatte ikkje har S/M-utstyr eller det oppfattes ingen signaler
- Det er opplysninger om at skredet er gammelt

Rapport fra IKAR-delegater:

IKARs delegatforsamling - Delegasjonsleder Dan Halvorsen NRKH

- Bakkeredningskommisjonen - Kjetil Høidal NRKH
- Skredkommisjonen - Tormod Eldholm NRKH
- Hundegruppe - Tor Mønsen NRH

Peiling av mobiltelefonssignal og snøskredaksjoner:

Rapport fra to erfaringsseminar i Lom 2022 v/ Nasjonalt kompetansesenter for fjellredning E. Aarsæther og A.Lunde

Den store skreddagen i Møre og Romsdal 6. april

v/ Tormod Eldholm Volda/Ørsta Røde Kors skredgruppe
Gjennomgang av alle skredhendelser denne dagen.

Snø og ulykker i 2022

v/ Jostein Aasen, NVE
Gjennomgang av forskjellige skredhendelser i Norge i året som var.

Bruk av Recco i redningstjenesten

v/ Jan Peder Hoggen, Recco

Et akutt medisinsk- og redningsteknisk tea/SABO

v/ Jens Klüver, 330 skv

Foto Nina Leiros.

Redningshunden 04-2022

Les mer om AniPlan her

AniPlan
valp for de
minste

AniPlan®

Planlegg for sunn hundehelse

Omsorg er å følge opp hundens helse, med jevnlig besøk hos din veterinær. Med AniPlan er rutiner for vaksiner og helsesjekk ivaretatt, dessuten har du alltid fri tilgang til våre veterinærer i AniCura App'en.

AniPlan er forebyggende omsorg til en fast, lav månedspris. For trygg og god helse i hundelivet.

- Forebyggende helseplan for din hund
- Betaling fordelt over hele året
- Inkluderer blant annet helsesjekk, vaksiner, kløklipp og resepter
- Gode rabatter på ytterligere tjenester og produkter
- Ubegrenset antall konsultasjoner i AniCura-appen

Mørkets hemmeligheter

Visste du at det er ganske vanlig å være mørkredd, selv for voksne?

Av Aud Ingebjørg Barstad

Å være mørkredd som barn blir sett på som en naturlig del av å vokse opp. De fleste vokser det av seg i løpet av barneårene, men for enkelte kan frykt eller ubehag for mørket også prege voksenlivet, i større eller mindre grad.

Hva skjuler skyggene?

Som hundeførere i Norske Redningshunder må vi av og til ut på leteaksjon mens det er mørkt. Kraftige hodelykter gjør skogen lysere, men mange synes fortsatt søk om natten er ubehagelig. Fravær av lys svekker synssansen, og den lener vi mennesker oss gjerne mye på. Hundene derimot, støtter seg på luktesansen, som er like god uansett om det er natt eller dag. Det øyet ikke ser kan fantasien erstatte, gjerne med ubehagelige scenario. Var ikke det et par øyne som lyste der borte? Hva er den skyggen jeg synes jeg så i sidesynet?

Ståle Pallesen er professor, Dr. psychol. ved Institutt for samfunnspsykologi, Universitetet i Bergen. Han kan mye om hvordan menneskehjernen fungerer. - Mange mener det er en evolusjonær årsak til frykten for

høyder, slanger og mørket, sier Pallesen. Frykten var en viktig del av urmenneskets overlevelsesmekanismer. Før teknologien satte mennesket øverst i næringskjeden var mørket en reell trussel for liv og helse. Frykt, eller i alle fall en viss bekymring for mørket, var helt nødvendig for å overleve. I våre dager er den reelle faren redusert betraktelig, men likevel er det mange som sliter med mørket. Noen mer enn andre.

- Problemet starter når frykten blir så kraftig at den blir funksjonsnedsettende, sier Ståle Pallesen.

Nyktofobi

Mennesket kan tilpasse seg omgivelsene sine. Vi bor sammen i byer med mye folk, og med det et urmenneske ville oppfattet som trusler på alle kanter. Det tåler vi, fordi vi har lært oss at denne måten å leve på stort sett går greit for oss. Slik er det med mørket også, for de fleste. 1-2 prosent av befolkningen sliter derimot så mye med frykten for mørket at den utvikler seg til en fobi. Nyktofobi er frykten for mørket. Men også folk uten en klar fobi kan oppleve et ubehag knyttet til fraværet av lys.

- Du kan ha med deg opplevelser fra barndommen, som at du ble skremt i mørket, sier Ståle Pallesen.

- I tillegg har vi en biologisk predisposisjon som i større eller mindre grad gjør at du utvikler frykt. Generelt kan man tenke seg at alle mennesker har denne predisposisjonen, men for noen er den kraftigere enn for andre.

Eksposeringstrening

Hva kan man selv gjøre med frykten for mørket? Pallesen sier at behandlingsprinsippet for fobier er å utsette seg for det man er redd for, og så erfare at det går bra. Altså eksposeringstrening.

- Hvis jeg skulle behandlet en person som er mørkredd, ville jeg fokusert

på avspenningsøvelser, sier Pallesen. Man skal altså trene på avspenning i det miljøet man føler frykt, og etterhvert vil hjernen assosiere det som tidligere var frykt, med avspenning. Det er ikke gjort på fem minutter, riktignok.

- Først må man øve på avspenningsøvelsene i et miljø der man føler seg trygg. Deretter oppsøker man skogen og mørket. Så utfører man avspenningsøvelsene, og oppholder seg i mørket helt til man kjenner seg helt rolig, sier Pallesen. Det finnes mange oppskrifter på nett for avspenningsøvelser som kan være nyttige å kjenne til.

Endre assosiasjonen

De fleste av oss har enten hatt eller opplevd en hund som er redd for noe. Opplegget Pallesen skisserer for mørkredde, er egentlig nokså likt opplegget de fleste hundeførere ville lagt opp for en engstelig hund. Man oppsøker situasjonen som fremkaller frykt, men på en slik avstand at hunden takler det. Så er det om å gjøre å skape ro, og bli dus med situasjonen.

- Det som skjer da er at man motvirker den fysiologiske siden ved angsten, sier Pallesen. - Over tid vil man assosiere noe bedre med situasjonen som tidligere fremkalte frykt. Det blir

noe vi kaller motbetinging, eller resiprok inhibisjon, forteller Pallesen.

- Frykten vil utslukkes av avspenningen og følelsen av trygghet.

man fortsatt er mørkredd som voksen. Men frykter og fobier er reelle, og noen er mer utsatte for å utvikle dette enn andre, sier Pallesen. Han tror mer åpenhet

Foto: Brynjar Skartland

Snakk om det!

Ståle Pallesen tror frykt for mørket er underrapportert hos voksne.

- Ja, jeg tror det er tabu knyttet til det. Det er bare barn som er mørkredde, vil mange tenke. Og det oppfattes kanskje som puslete eller litt nevrotisk hvis

vil hjelpe dem som kvier seg for mørket, for eksempel hundeførere som trykker «nei» på utkallet hvis solen har gått ned.

- Ta det opp som et eget tema, og vis forståelse, sier Pallesen. - Det finnes hjelp og råd.

Eksposeringsbehandling er et sentralt element i kognitiv atferdsterapi. Den går ut på at pasienten skal utsette seg for det som gir angst, og bli i situasjonen uten å flykte. Det finnes en lang rekke forskjellige "fluktmetoder", i form av konkret å bli borte fra situasjonen, tenke på noe annet, utføre praktiske eller tankemessige ritualer, og søke støtte hos en annen person. Kjernen i eksposeringsbehandling er å utsette seg for det som gir angst eller ubehag, og unnlate det som er den vanlige unnvikelse eller fluktmetode, såkalt responsprevensjon. Noen behandlere vil rendyrke det atferdsmessige i tiltaket, og legge vekten ensidig på at pasienten forblir i den angstprovoserende situasjonen uten å flykte. Andre vil legge til kognitive intervensjoner, ved å forberede pasienten på ting hun kan si til seg selv forut for og under selve eksposeringen. Kilde: Audun Irgens

Frivillighetsgenseren «hundeføreren»:

NRHs egen strikkegenser!

Det er helt svart, jeg har akkurat slukket Lupine-lykta og jeg ser ingenting. Det regner og blåser og jeg ligger godt under en einerbusk, i teigen til Doris. Helt stille, jeg gjør ingenting, bare ligger der, og venter med en diger Kong. Det er første stillheten jeg har fått kjent på, på lenge- det er så digg å ligge som figurant, tenker jeg, og jeg glemmer at jeg er våt og begynner å bli kald. Tankene får flyr, og ideen om Frivillighetsgenseren kommer til meg.

Av Silje Nordgarden

Det tok ikke lang tid mellom jeg hadde tegnet genseren(e) og laget en prosjektskisse, til Aud Gulaker Finbak sa «la oss kjøre på, dette vil jeg og styret være med på», og vi var i gang. Aud har vært med hele tiden, støttet og idémyldret sammen med meg underveis på flikking på designet og valg av farger. Det har vært et utrolig kjekt prosjekt.

Det er som alle vet Frivillighetens år, og dette var bra timing på å ta kontakt med House of Yarn (HOY). Frivillighetsgenseren, ideen Aud og jeg hadde så troa på, trodde House of Yarn også på, de var positive fra første stund. Grunnen til vi valgte å høre med House of Yarn for dette prosjektet og samarbeidet, var nettopp lokal tilknytning. Nettverket vårt ledet oss til House of Yarn, slik ble det et naturlig valg for oss. House of Yarn har videreutviklet designet på genseren ut fra min idé sammen med oss, og laget mønsteret og selger genseren fra sin nettbutikk, på HOY.no.

Frivillighetsgenseren «hundeføreren» ble til i løpet av våren 2022, og Aud og jeg hadde som mål at den skulle være ferdig før sommerferien, og det ble den. Genseren med oppskriften ble publisert 21. juni 2022, på House of Yarn sin Facebookside og nettbutikk.

«Hundeføreren» har mye symbolikk, dette kom umiddelbart med ideen den onsdagskvelden ute i skogen. Dette er først og fremst en arbeidsgenser. Den skal passe inn som en del av treningsuniformen, og passer inn med logo og profilen vår. Det er det den er designet til og for.

Det er mye følelser forbundet med designet, en blanding av utrolig beundring for den jobben NRH og hundeevipasjene gjør (noe jeg som helt fersk i miljøet kjente veldig sterkt på), samtidig med ydmykhet, stolthet og ærekjærhet - og uendelig mye glede. Gleden av å være en del av et kunnskapsrikt hundee- og redningsmiljø, og et nært felleskap rundt frivilligheten, med et sterkt ønske om å bidra til noe samfunnsnyttig. Det blå korset er sentralt på hele genseren. Blåmarkerte striper på skuldrene gir rette linjer fra hals til skuldre som skal symbolisere innsatsvilje og mot i ulike krevende miljøer. Disse blå markerte skuldrene er dedikert til dyktige aktive medlemmer som bidrar med sin innsats og spisskompetanse. Bølgene på ermene og bol symboliserer havet, og grensen mellom land-område og hav som vi opererer i. På venstre erme kan NRH-tøymerke sys på, dette kan medlemmer bestille i NRH sin nettbutikk og sy på selv.

De velkjente kontrastmarkeringene, «Chevron», i oransje - for økt synlighet, er symbolikk fra redningshelikoptrene «Sea King» og «SAR Queen». Disse er med oss som tung symbolikk fra den profesjonelle redningstjenesten som vi frivillige samvirker med. Disse er dedikert til alle som har mistet noen og savner noen de er glad i. Disse har jeg dedikert til min bror, som selv var maskinist i 330 Skvadronen, på Sea King`n. Finn Nordgarden døde i 2016, og ble bare 38 år gammel. Han gav sin NRH caps, som han hadde fått under en samtaling, spesielt til meg. Han sa at «dette er en bra organisasjon, søk deg inn når du er klar med ny hund». Nå er jeg i siste del av modul 2 i utdanningsløpet, og gleder meg stort hver uke å trene sammen med NRH gjengen. Han hadde rett.

Vi har kalt genseren Frivillighetsgenseren «hundeføreren», men symbolikken og genserens design kan tiltale flere. Fargene kan enkelt byttes fra blått til andre farger om en ønsker det. Dette er en styrke i designet, mener jeg, og utgjør fleksibilitet i bruken, innenfor frivilligheten. Jeg vet flere prøver på ulike farger og garntyper. Nå strikker Aud en genser i kirsebærrød til sin eldste datter som snart har bursdag. Veldig fin!

Både Aud og jeg er ivrige strikkere selv, og det er nok

dette som har vært hoveddriveren i prosjektet. Jeg leverte inn to genserdesign til House of Yarn første gangen. Vi bestemte oss fort å gå ut med dette designet først, nå i Frivillighetsåret. Det andre genserdesignet har jeg liggende, og både Aud og jeg håper vi kan presentere dette om ikke altfor lenge for NRH. Dette er et helt annet design, en mer klassisk og pen genser med inspirasjon fra NRH-historien og

logoen igjen, og foreløpig navn på genseren er Lavine. Denne bør komme til både tobente og firbente mener vi, men hvem vet? Det blir spennende å se hva som skjer.

Har du lyst å strikke Frivillighetsgenseren «Hundeføreren» så kan du gå inn på www.hoy.no og søk på «hundefører» så dukker garnpakken opp.

Bruk rabattkoden: NRH-22

For hver garnpakke som selges, går 20 % til Norske Redningshunder Rogaland distrikt. Men ved bruk av rabattkoden får NRH medlemmer 20% avslag på genseren. Vi har også en egen Facebookside for strikkere av genseren «vi som strikker frivillighetsgenseren-hundeføreren», velkommen skal dere være!

Takk Aud Gulaker Finbak, for støtte og tillit gjennom hele prosjektet!

Kameratstøtteordningen gjennom 2022

Mye har skjedd siste året med innfasing av den reviderte kameratstøtteordningen. NRH har tatt et stort steg i riktig retning for å prioritere ivaretagelse av egne ressurser, spesielt organisatorisk. Det tror jeg kommer til å gi positive effekter for våre operative mannskaper.

Av Rita Vasseng,
nasjonal kameratstøttekoordinator

Et kompetanseløft

I takt med arbeidet som er gjort med å utvikle kompetansehevende undervisningsmaterieell til lokale kurs ble det helgen 23-25. september for første gang arrangert nasjonalt kurs i samtalemotodikk for kameratstøtteressursene. I første omgang ble kurset arrangert for våre kameratstøtteveiledere som alle representerte ett eller flere beredskapsområder. Den nye rollen i organisasjonen er endel av vår kompetansemodell i revidert

retningslinje. De har som hovedoppgave å holde kurs for kameratstøttene lokalt, og være en faglig støtte i beredskapsområdet.

De nye kameratstøtteveilederne i beredskapsområdene er:

Torstein Bårdseng - Innlandet
Kristin Dyrkorn - Møre og Romsdal
Inger Anne Kristoffersen - Nordland og Troms
Ida Gillebo - Sør-Vest
Tore Poortman - Oslo
Stine Abrahamsen - Agder
Hege I. Feragen - Trøndelag
Lise I. Haugen - Øst
Nina Haug - Vest
Frank Elvedal Røysom - Finnmark
Silje Eftang - Sør-Øst

Innholdet i kurshelgen

Verktøyet som kameratstøttene skal bruke fremover bygger på RITS metodikken, som betyr *Rekonstruksjon og Integrasjon av Traumatisk Stress*, og er en systematisk samtale som tar for seg psykisk stress og

krisebearbeiding etter hendelser. En korttidsintervensjon i denne sammenhengen. Metoden er utviklet av dr. med og psykolog Are Holen, og kursing i metoden ble gitt av Brita Liholm, RITS Psykotraumalog fra SOSCON (Institutt for krisehåndtering). På kurset fikk kameratstøtteveilederne en grundig gjennomgang, og deretter øve på å gjennomføre samtaler i mindre grupper ved å bruke historier fra eget liv. Det ble både effektivt og lærerikt.

I tillegg gikk vi gjennom det foreløpige undervisningsopplegget som vi har utviklet i NRH, for et 4 timers kameratstøttekurs for nye kameratstøtter. Masse gode og viktige tilbakemeldinger på kurspakken kom fra kameratstøtteveilederne, som etter hvert selv skal holde disse kursene. Deltakerne fikk også en gjennomgang av leseheftet som vil være en nyttig kunnskaps-

▼ Kameratstøtteveiledere fra alle BO

ressurs å bruke underveis i utdanningen av hundeførere. I kursstaben var også Rita Vasseng, nasjonal kameratstøttekoordinator og Lise Ljungmann Haugen, arbeidsgruppe kameratstøtteordningen.

Leseheftet

«Mentale forberedelser»

Leseheftet er nå godkjent i FTU som en kunnskapsressurs for instruktører og senior hundeførere til bruk i utdanningen til hundeførerne.

Dokumentet blir gjort tilgjengelig i Gnist under godkjenningens programets beskrivelser. Ansvarlig for oppdatering av leseheftet ligger til nasjonal kameratstøttekoordinator, og planlagt revisjon er ved utgangen av 2023 når vi har de første erfaringene. Leseheftet er ment som en hjelp til å få hundeførere under utdanning til å reflektere og bevisstgjøre seg i rollen som hundefører, for å være best mulig forberedt som godkjent ekvipasje på oppdrag. I tillegg

oppfordrer jeg også kameratstøttene og kameratstøtteveilederne om å ta i bruk heftet på lokale samlinger, hundeførersamlinger eller treninger/medlemsmøter for å skape gode refleksjoner sammen. Gi meg gjerne tilbakemeldinger hvis dere gjør erfaringer som kan tas med i den videre utviklingen. Ordlyd vil alltid kunne diskuteres, men det som er viktig at leseheftet oppleves som meningsfylt.

Første lokale kameratstøttekurs

I november ble det første lokale kameratstøttekurs gjennomført i Hålogaland distrikt for kameratstøtter i Nordland og Troms beredskapsområde. Dette var en viktig oppstart, og her fikk vi kvalitetssikret innholdet slik at kursene som skal ruller ut i alle beredskapsområder i 2023

▼ Første lokale kameratstøttekurs. Troms og Nordland BO med kursleder Inger Anne

gjenspeiler kompetansebehovet, og med en god gjennomføringsplan. I løpet av en firetimers økt ble det undervist i RITS samtalemotodikk, samt relevant kunnskap til rollen som kameratstøtte. Deltakerne fikk øve på å gjennomføre samtaler. Tilbakemeldingen fra kursdeltakerne var at dette gav mening. I tillegg gav de også innspill for en siste justering av undervisningspakken, som jeg nå tenker er gjennomarbeidet og med stor grad av medvirkning fra kameratstøttene. Materiellet vil nå gjøres tilgjengelig for kameratstøtteveilederne slik at det kan holde kurs lokalt. Kursledere var kameratstøtteveileder i Troms og Nordland, Inger Anne Kristoffersen og nasjonal kameratstøttekoordinator Rita Vasseng.

Hva skal vi jobbe med fremover?

Målet er at lokal opplæring kommer i gang gjennom 2023, og at kameratstøtteveilederne finner tid til å

Redningshunden 04-2022

Redningshunden 04-2022

gjennomføre kurs for alle kameratstøtter i løpet av året. Det vil være viktig med tanke på de første evalueringer av kompetanseløftet som er tenkt på kameratstøttesamlingen høsten 2023. Her kommer i tillegg mye annet spennende på programmet.

På blokka står også et påbegynt arbeid med å lage en kameratstøttehåndbok. Mange dokumenter og god praksis finnes rundt omkring, men ikke samlet. Det ønsker jeg å gjøre noe med, og derfor skal vi prøve å lage en digital håndbok i Gnist. Har du noe innspill til denne, kom med det!

Nå som kameratstøtte-instruksene er sendt til Hovedstyret for beslutning, etter høring – så er det formalisering av gode samarbeidsrutiner med beredkapsrollene som står på agendaen. Felles praktiske beskrivelser av kommunikasjon, organisering, rutiner osv. skal samles og videreutvikles slik at det gjenspeiler god praksis. Her ønsker jeg meg at også bered-

▲ Lise i samtale-demostrasjon.

skapsansvarlige gir innspill og tilbakemeldinger, og resultatet av dette arbeidet vil forankres i NBU.

I tillegg skal vi, jeg og Lise begynne å se på modulene til hovedkurs på tema «Mentale reaksjoner». Dette ansvaret står også beskrevet i instruks til nasjonal kameratstøtte-koordinator, å bidra til kvalitetssikring av undervisningsmaterieill i utdanning av hundeførere innenfor dette tema. Innholdet vil bygge på den kunnskapen vi har beskrevet både i grunnkurs modulene og i leseheftet til modul 3, bevisstgjøring av mentale forberedelser. Arbeidet skal gjøres i samarbeid med, og med godkjenning av FTU.

Det vil også komme en revisjon av selve retningslinjen som en konsekvens av utviklingsarbeidet gjennom 2022, men i hovedsak som tilpasning til bruk av nytt verktøy, RITS metodikken. Kameratstøttene og beredkapsansvarlig vil informeres når retningslinjen er justert.

Det er mange spennende ting å jobbe med fremover i 2023, og jeg vil oppfordre dere til å ta kontakt hvis dere har ideer og erfaringer å dele fra eget beredkapsområde. Gode innspill er viktige i det videre utviklingsarbeidet.

Ønsker dere alle en riktig god jul når den tid kommer.

Aksell er et nytt norsk kraftsenter innen design, grafisk produksjon, medietjenester og logistikk. Aksell består av følgende bedrifter; 07 Media, 07 Media Sør, Bodoni, Lundebj GF, Molvik Grafisk og Møklegaard Trykkeri. Vi skal fortsatt være tett på kundene. Vår bredde innen kreative tjenester, vårt store produksjonsapparat og nettverk for distribusjon, gir våre kunder tilgang til en solid verdikjede.

aksell

aksell.no

Redningshunden 04-2022

Hundeførerens ønskeliste:
Ull er gull under treet

Hva gir du en hundefører i julegave? Vi har bedt Sindre Holm i Fjellsport.no om hjelp. Sindre er både hundefører i NRH og ansatt i Fjellsport, så han vet hva han snakker om! Visste du at du får rabatt på Fjellsport hvis du er NRH medlem? Se mer om medlemsfordelene i Gnist, og god jul!

Ullundertøy

Store deler av året reiser vi vel sjeldent på trening uten ull innerst. Variantene er mange og noen elsker netting, noen elsker vanlig ullog noen vil ha begge. Ullundertøy er en kjærkommen myk pakke under treet for NRHere. Hva med en heldress/onepiece? Når alarmen går på natta er det deilig å smyge inn i en

heldress hvor ingenting kan skli opp eller ned og slippe inn den kalde lufta. Og ja, de har ofte åpning bak.

Varmedekken fra Non-Stop

Perfekt til oppvarming før en god runderingsøkt, aksjon eller for å gi hunden komfort i bilen. Her er det også flere modeller å velge mellom. Dekken som har Primaloft-isolasjonsmateriale (kjent fra feks Jerven-produkter) er et veldig godt valg grunnet Primaloft sine varmeegenskaper i våt tilstand.

Hestra Ergo Grip Hansker

Eksklusiv hanske med godt grep. Ekstra forsterkninger i håndflaten og borrelåstramming som ikke

svikter. Oversiden har vind- og vanntett Gore-Tex membran. Flott hanske til vinterens trening og aksjoner. Fås i flere fargekombinasjoner.

Hals i myk fleece

Om du enda ikke har prøvd å bruke en hals i myk fleece, så har du mye godt i vente ved å skaffe deg én. Kjekt plagg som gir mye komfort til nakke og hals når det er surt ute. Vinterens nye favorittplagg?

Garmin Instinct

Instinct-serien fra Garmin er kanskje den Garmin-klokken som gir deg aller mest for pengene. Pulsmåling på håndledd, solcellelading (Garmin Instinct Solar), GPS-sporing, utallige treningsmoduser og kanskje aller viktigst – Den snakker sammen med hundepilerne. Man kan blant annet få avstand og retning til der hvor hunden er. Veldig kjekt!

Lowe Alpine Classic Mountain Cap

Onde tunger vil hevde den ikke er kledelig og moteriktig, men for et fantastisk plagg! Vindtett og vannavvisende, myk fleece på innsiden og klaffer til ørene. Den har i tillegg bøyeleg brem og stramming i bakhodet. Kledelig eller ei, denne er en skikkelig bestselger over flere år og det er nok ikke uten grunn.

Sindre Holm er hundefører i NRH med redningshunden Sonja

Innfør faste undersøkelsesdager av hunden din

Marianne Mandelin

Jursvulst er den vanligste typen kreft hos tisper. Det oppstår for det meste blant eldre tisper som ikke er kastret, eller som ble kastret sent. Omlag halvparten av svulstene er ondartede. Sjekk derfor kulen også hos din firbente venn, for å være på den sikre siden. Litt ekstra omsorg er ikke dumt.

Av Ingalill Sandal, Involve

Rundt 1 av 4 tisper får ondartede jursvulster i løpet av livet. Diagnosen er vanligst hos middelaldrende og eldre tisper, men finnes hos tisper ned til 4 års alderen.

Tisper som blir kastret før de får løpetid for første gang har lav risiko for svulst i juret, faktisk mindre enn 0,5%. Hvis tispene blir kastret mellom første og andre løpetid er risikoen 8%, og hvis tispene blir kastret etter den andre løpetiden er risikoen økt til 26%. I Norge utføres ikke forebyggende kastrasjon av tisper. Forekomsten her til lands, er derfor høyere enn i land der dette er rutinen.

Hvordan vet jeg om hunden min har jursvulst?

De fleste tispene viser få kliniske tegn til sykdom annet enn funn av en eller flere kuler i juret. Noen kan vise

tegn til smerter når juret blir undersøkt, andre viser lite tegn til ubehag. Noen få tisper viser også andre sykdomstegn, som økt drikkelyst og hyppig urinering. Det er vanligst å finne svulst i de bakerste jurkjertlene, nærmest lysken. Svulstene kan spre seg til andre steder i kroppen, som lymfekjertler og i noen tilfeller lunger. De aller fleste tisper presenteres friske og fine, og ved tidlig behandling, kan også de aller fleste kureres.

Som hos mennesker, er det viktig at vi oppsøker hjelp så snart en kul kjennes i juret. Derfor anbefaler veterinær Marianne Mandelin ved AniCura Jeløy Dyresykehus, at man blir kjent med hvordan hundens jur vanligvis føles, ved å jevnlig sjekke jurkjertlene, både før og etter løpetiden, og i periodene mellom. I løpetiden kan jurkjertlene påvirkes av kjønns-hormoner, og juret kan kjennes mer frodig. Mange hunder kan ha innbilt drectighet, som kan gi hevelser i jurkjertlene i 1-3 måneder etter hver løpetid. Disse er oftest ufarlige, men dersom de vedvarer, bør de undersøkes videre hos veterinær.

Som med mennesker, øker risikoen for å få kreft med alderen. Det viktigste er å oppdage sykdommen så tidlig som mulig.

«Det er vanlig at spesielt eldre hunder får kuler, både i juret og i huden ellers. Heldigvis er langt fra alle farlige. Hvis du kjenner hunden din fordi du sjekker regelmessig, vil du legge merke til om det er noe uvanlig», sier Marianne, som er spesialist i smådyr, med spesialkompetanse på kreft hos hunder og katter.

Hva er behandlingen?

«Det har vært en enorm utvikling når det gjelder kreftbehandling for dyr. Ved jursvulster, er kirurgisk fjerning den viktigste behandlingen i de fleste tilfeller, og betyr oftest at hunden kan kureres for sykdommen sin. I sjeldne tilfeller kan det være aktuelt med medisinsk behandling etter operasjon», sier veterinær Marianne Mandelin.

Innfør faste undersøkelsesdager av hunden din

Før operasjon utføres, bør hunden kartlegges for tegn til spredning. Det anbefales ofte blodanalyser, røntgen av brysthulen og ultralyd av bukhalen, i tillegg til celle- eller vevsprøve av svulsten. Etter operasjonen blir den fjernede jursvulsten sendt til vevsprøveanalyse for å se hvor aggressiv den er. Dette resultatet er det viktigste for hundens prognose, dvs. om den kan kureres eller om vi kan forvente tilbakefall eller spredning i framtiden.

«Vi opplever at dagens hundeeiere er svært kunnskapsrike og motiverte for behandling av hundene sine, men ønsker samtidig at de ikke skal lide unødige. Som veterinærer har vi et stort etisk ansvar når det gjelder behandling av dyr, både der vi velger å operere hunden eller gi medisinsk behandling mot kreft. Vår første prioritering er alltid hundens livskvalitet, men samtidig er det viktig for oss at eier får god kunnskap om sykdommen, om behandlingsvalg, forventet livs-

lengde, og ikke minst, får tilstrekkelig informasjon om kostnader involvert. Kun da kan de ta gode valg for sitt dyr og for sin familie», sier Mandelin.

Hvordan oppdage kulen?

- Innfør gode rutiner for hjemmekontroll; gjerne en fast dag per måned, der du kjenner over hunden.
- Start med hodet og husk å se inni munnen, kjenn over bryst og buk, beina og halen.
- Kuler kan kjennes svært ulike ut; de kan være myke, faste, væskefylte, ømme, diffuse eller utflytende.
- Selv om en hund har mange kuler, betyr det ikke at de er like eller at sykdommen er mer alvorlig!
- Be veterinæren undersøke kulene når du er til kontroll; ved å ta celleprøver av kulene, kan man i mange tilfeller skille godartede fra ondartede!

HOVEDKURS LAVINE SØR-NORGE 2023

NORSKE
REDNINGSHUNDER

Velkommen til Bygdin!

Foto: Aud I Barstad

Tid: Uke 12 19 mars – 26 mars 2023

Kurssted: Bygdin Høifieldshotel, Bygdinvegen 6920, 2953 Beitostølen
<https://www.bygdin.com/>

Kursleder: Knut Skår Tlf: 93 22 38 36, e-post: knut.skar@nrh.no

Kurssekretær: Per Gunnar Engetrøen Tlf: 48 17 65 80
e-post: per.gunnar.engetroen@nrh.no

Forlegning: Bygding Høifieldshotel har mange typer rom bygd i forskjellige byggetrinn og med forskjellig standard og størrelse. Her er det enkeltrom, dobbelrom og familierom med 3 og 4 senger, noen rom er med bad, andre med vask på rom og felles toalett/bad på gangen. Det vil kun bli priser for familierom, dobbelrom og enkeltrom, vi klarer ikke å differensiere på størrelse på rom eller om de er med eller uten bad.

Kursavgift: Kr 1200,- samt oppholdskostnader faktureres og må være betalt innen februar.

Kost og losji: Alle priser er veiledende, siden vi ikke har fått oppdaterte priser fra Bygdin i skrivende stund. Alle priser er inkludert helpensjon, festmiddag og fellesutgifter.
Enkeltrom Kr 8 000.-
Dobbelrom Kr 6 600.-
Familierom (3-4 pers) Kr 5 600.-
For de som bor privat er felleskostnader Kr 1 200.- i tillegg til kursavgift

Søknadsfrist: Senest innen 1. februar 2023

Det vil komme info om påmelding på e-post etter påmeldingsfristen. Vær oppmerksom på at det er flere klasser og boalternativer ved påmelding. Det er veldig få enkeltrom så prøv å finne alternativ med romkamerat og oppgi dette uansett romalternativ i tillegg til og annet som kan være nyttig for kursledelsen å vite, som for eksempel allergier.

Kursavgiften refunderes ikke ved en eventuell avmelding fra kurset, uansett årsak. Kostnader til kost og losji refunderes ikke om avmelding kommer senere enn 14 dager før kursstart.

Prioritering: Dersom vi må prioritere deltagere for kurset så blir dette etter følgende rekkefølge

1. Modul 4 eksamen førstegangs godkjenning og første regodkjenning
2. Treningslag modul 3 og 4

Treningslag vil ha felles påmelding for de som ønsker å trene, det vil bli mulighet for å få attestert forskjellige moduler for å fordele lagene på best mulig måte må det oppgis hvor dere er i utdanningen.

Deltakere sjekkes opp mot NRH sin database hvorvidt medlemskontingent er betalt og om nødvendig tidligere utdanning er avlagt i forhold til hvor man er i utdanningen. Alle må derfor sjekke at opplysningene i Gnist er riktige.

Bekreftelse på at du har fått plass på kurset samt kursplan sendes kun elektronisk til NRH-mail.

Lurer du på noe er det bare å ta kontakt med kursleder!

Se også facebook-gruppen **NRH Hovedkurs Lavine sør**, der kommer det informasjon fortløpende.

Den farlige julematen

V

i pynter til jul og koser oss litt ekstra med god mat, men med julen kommer også farer for kjæledyret ditt. Her er tips om hva du bør unngå.

Av Frauke Becher,
Veterinærforeningen, publisert på vetnett.no 20.12. 2021

Ikke gi kjæledyrene dine den samme maten som du spiser. Julematen er veldig fet og salt, og dette kan gi diaré og oppkast, særlig hos hunder. Det kan bli veldig ubehagelig å oppleve å midt i julen og mister de for mye væske og næring, kan det være direkte livstruende, sier leder Hilde Røssland i Smådyrpraktiserende veterinærers forening.

Unngå følgende for hunder:

- Sjokolade, da dette inneholder teobromin som er giftig og potensielt dødelig for hunder, særlig mørk sjokolade inneholder mye teobromin.
- Rosiner og druer, fordi det kan gi akutt nyresvikt og være dødelig.
- Alt som inneholder sukker bør holdes unna våre firbente venner, og kunstige søtningsstoffer kan være veldig farlige. Xylitol blir brukt som søtningsstoff

i blant annet sukkerfri tyggegummi, pastiller og legemidler og kan hunder kan bli svært dårlig av dette.

- Gjærbaost som kan svulle i magen og øke risikoen for magedreining og kan være livstruende
- Tradisjonell julemat fordi den ofte er svært fet mat som kan gi oppkast og diaré, og den kan være svært salt som pinnekjøtt og medisterkaker.
- Ribbe, pinnekjøtt og kalkun inneholder ben som lett kan sette seg fast i fordøyelsessystemet.
- Mat med løk og hvitløk kan forårsaker ødeleggelse av de røde blodceller og akutt, alvorlig blodmangel.

Det er dermed ikke sagt at man ikke skal gi de firbente noe ekstra godt i julen. Det finnes mye hunde- eller kattegodteri som er tilpasset deres fordøyelsessystem.

Julepynt og juleplanter

Når du pynter til jul, må du passe på hvor du setter opp julepynten. Juletrepynt kan være spennende for en liten valp eller en katt, særlig når den henger på et juletre. Julepynt kan falle ned og knuse slik at de skjærer seg på potene, eller de kan prøve å spise julepynten. Pass også på at de ikke kommer til ledninger til lyslenker som er koblet til strøm.

◀ Julemat kan være farlig for hunder. Foto: Aud I Barstad

Flere av de typiske juleplantene er giftige for våre firbente. Eksempler er julestjerne, amaryllis, svibel, julerose, misteltein, edelgran, misteltein og kristtorn. Ta kontakt med veterinær dersom du mistenker at kjæledyret ditt kan ha spist av en juleplante.

Husk å sjekke hvor du får kontakt med nærmeste veterinær på vakt i din kommune, så vet du hvor du kan henvende deg dersom du trenger hjelp, sier Røssland.

Kos deg med dine firbente i julen, men pass på hva du gir dem som mat i julen og hvor du setter juleplantene!

Glad hund - bedre kvardag
-forebygg med Optima pH4

Optima pH4 til forebygging og pleie

- pH4 Hudvask for dyr/shampo til hundevask, også god ved kløe
- pH4 Hudspray for dyr / Gel for ein mjuk og lettstelt pels, og god mot kløe/hudplager

Prøv også Optima pH4 Ørerens, Forhudrens og Mage som forebygging og ved slike plager.

Alle Optima pH produkta er utan parfyme og er skånsame for hunden, deg og miljøet!

Optima Produkter AS
5000 Narheimsund, Tlf. 56 56 46 10 www.optima-ph.no

Samarbeidet mellom Kroatia og Norge

Prosjektet med samarbeid mellom Kroatia og Norge hadde sin spede start allerede i 2019, men på grunn av hundesykdommen da og Covid som fulgte rett etter så ble det først oppstart i 2022. Knut Skår ble kontaktet om et mulig samarbeid i dette EU-prosjektet som hadde som mål å styrke samarbeidet og utvikle søkskapasitet og teknikker for søk i ruiner etter jordskjelv. Det var Knut som satte i gang ideen om å få en øvelse i Italia inn i prosjektet. Han kontaktet Guardia de finanza som tente på ideen, og etter mye jobb fra mange ble øvelsen et faktum. Søknaden til EU ble sendt inn i september 2021 og ble godkjent innen utgangen av året. Målsetningen var å ha fem samlinger. Tre i Kroatia, en internasjonal og en samling i Norge (USAR hovedkurs). Guardia de Finanza i Italia var arrangør for den internasjonale samlingen og gjennomførte den i september med deltakere fra Italia, Bulgaria, Kroatia, Polen, Slovakia og Norge.

HGSS

Hrvatska gorska služba spašavanja eller på engelsk CMRS (Croatian Mountain Rescue Service) er spesialister på grotteredning og tauredning. De har også de siste årene få erfaring fra flere jordskjelv i området og har vært aktive i redning på disse over tid.

ICAR

ICAR står for International Commission for Alpine Rescue og er en organisasjon som jobber for samhandling og samtrening mellom redningsorganisasjonene i 41 land og 123 organisasjoner, deriblant NRH. Dem holder ikke noen treninger eller godkjenninger selv, men har laget en platform som tilrettelegger dette for medlemmene

Guarda de finanza

Organisasjonen har en historie tilbake til 1774 med overvåking av økonomisk kriminalitet og grenseovervåking. I dag er mye av fokuset for organisasjonen rettet mot svarte penger og økonomiske kriminalitet, misbruk av offentlige midler, smugling av ulovlige varer, forebygging av terror, havpoliti og redning av folk i nød som, savnede mennesker, jordskjelv, snøskred med mer.

Forsettelse på neste side ▶

På øvelse i de italienske alper

Passo Rolle, Alpene, Internasjonal øvelse, 2000 meter over havet, USAR, ruiner og helikopter var noe av det eksotiske vi skulle få oppleve på denne øvelsen i Italia.

Av Torgrim Lauten, NRH

Det begynte i april med en mail med en invitasjon til internasjonal USAR-øvelse i Italia. Jeg har vært heldig å fått være med på mye gøy i min korte NRH-karriere, men ikke noe så omfattende eller på dette nivået. En unik mulighet, og virkelig i kategorien av ting jeg lever og ånder for å være med på.

Så fort deltakerne var plukket ut så satte vi i gang med å planlegge reise,

overnattinger og utstyrslistor. Var det best å kjøre ned, eller kunne vi fly og så leie biler der nede, hva med biltoget? Hvor langt skal vi kjøre før vi overnatter? Det går da ganske fort å kjøre igjennom Tyskland på autobahn? Ferje til Kiel? Nei, det er for dyrt... Det er mange ting som skal på plass for at en slik øvelse i det hele tatt skal forlate startstreken, og vi var heldige som hadde mange som tok for seg av de mange oppgavene på lista. Men uten Gina (Reenskaug) og Knut (Skår) som primus motor så hadde dette ikke blitt noe av.

Selve øvelsen skulle begynne mandag 12. september, men for å rekke ned i tid samlet vi oss i Oslo-området på fredagen. Jorg kom med fly fra Trondheim, Helene og Knut med leiebilene fra Førde og Årdal, og Karin hadde hendene fulle med å få tak i uniformene som vi var sponset med, men som hadde blitt forsinket i posten. Hun klarte på mirakuløst vis å få tak i det meste, og få trykket på logoene i siste minutt. Noen hentet hundebur hos Forsvarets hundeskole, og omsider fikk vi samlet hunder, biler, utstyr, klær og folk på bensinstasjonen ved NMBU i Ås. Etter at klær var delt ut og prøvd på parkeringsplassen, bagasje var på plass og burene stropet, startet vi på den 2170 km lange turen til Passo Rolle.

Den norske delegasjonen foran bilene vi ble sponset med for turen

Søndag kveld var vi etter uendelig mange timer i kø, og et utall vei- arbeidssoner, på plass i alpene. Og for en innspurt vi hadde, med solnedgangen og fjellet som står rett opp mot himmelen som en fantastisk kulisse bak befalsmessa Caserma Sass Maor hvor vi skulle bo denne uka.

Alle var enige om at det skulle bli godt med en dag fri fra bilkjøring og jag på autobahn før alvorlig begynte, men det var ingen grunn til å ikke finne på noe. Noen dro på fjelltur med hundene opp til en topp i nærheten som er på 2300 meter og fikk kjenne litt på hva den tynne lufta gjør med kroppen. Il Cristo pensante, som toppen heter, var badet i sol og pekte mot en blå himmel med sin Jesus-statue på toppen. Resten av gjengen dro sydoover, ned til San Martino di Castrozza, som er en alpetypisk og vakker liten by 10 km fra Passo Rolle.

Etter noen timer med fri og turistvirksomhet var det på tide å komme i gang med programmet som var satt for uka. Først var det en ettermiddag med undervisning hvor vi ble kjent med organisasjonen som holder hele øvelsen, Guarda de finanza (se egen infoboks s.63). Det ble gått igjennom prosedyrer for bruk av helikopter og hvordan organisasjonsstrukturen er ved større og mindre katastrofer. Sist, men ikke minst ble vi oppdatert på HMS og de gjeldene sikkerhetsreglene for uka vi hadde foran oss.

De neste tre dager med øvelser skulle være på tre forskjellige plasser, lag 1 besto av leder hund Helene, hundefører Jorg og hundefører Torgrim (meg) skulle begynne dag én nesten to timer sydover mot Venezia i Cerano San Marco og 1900 høydemeter lavere hvor det var et ruinområde med utallige gjemmesteder både på bakken og oppe i høyden. Her hadde de også muligheten for å bruke blåseluft. Området lå nede i et lite søkk med lite tilsig av luft, så temperaturen steg til ca 30 grader, noe som for vestlendingen og trønderen som har hatt en dårlig sommer ble en svett fornøyelse.

Først ut i søk var Jorg og Kompis, deres oppgave var å lokalisere enten hvor figuranten var eller få en indikasjon på dette. Bindi og jeg skulle så komme ned for å bekrefte dette uten at vi hadde fått vite noe om tidligere søk. Vi løste begge oppdraget og kunne nå senke skuldrene litt siden vi hadde fått vist et godt samarbeid i laget, og at hundene fungerte i dette både vanskelige og varme området. Vi hadde etter søket gleden av å kunne sitte i høyden på en benk i litt avkjølede bris og observere de andre lagene som løste sine søksoppgaver.

Italienerne er utrolig gjestfrie og gjorde alt dem kunne for oss. Det ble servert drikke og rundstykker så vi ikke skulle sulte før den alt for store lunsjen, og ikke minst samtaler. Det er ikke lett med en samtale med en som ikke snakker engelsk, men etter at han oppfatter at vi skjønner litt av hva som blir sagt, øker tempoet,

Torgrim og Bindi søker, og skal bekrefte funnet til Jorg i 30 graders varme

gestikuleringen og intensiteten. Jorg og jeg fokuserte intenst og så spørrende på hverandre mer enn en gang. Men vi fikk med oss at han var imponert over det vi hadde fått til når han sa «super, bravo, bravissimo» og pekte på oss.

Onsdagens søksområdet var i Passo Rolle, og vi kunne ta en rolig morgen siden vi var rett i nærheten av området vårt. Dette var området hvor det var aktuelt å bruke helikopter som transport inn. Denne morgenen var tåka som en grøt, og det så ikke ut som om den skulle lette de neste timene. Mentalt skrinla vi flyturen og ville komme oss ned til området med bil så vi kunne begynne søkene. Men vår italienske leder mente at dette kom til å gå bra, så vi fikk på oss og hundene seler, munnskurv, hjelm og briller. Omsider begynte det å lysne, og vel oppe på helipaden kunne vi høre en kjent dur i det fjerne. Helikoptercrewet hilste på oss og gikk igjennom sikkerhets

prosedyrene for å komme seg inn og ut av helikopteret på en trygg måte, og vi fikk øve på dette uten rotorene i gang. Vi var siste laget ut og fikk sitte å vente rett i nærheten mens de andre ble flydd inn. Jorg og Kompis har flydd mange ganger før, men for Bindi var dette første gangen. Vi satt på kne sammen med en redningsmann på

helipaden mens helikopteret kom inn for landing ca en meter unna. Bindi syns kanskje det blåste litt vel mye en periode, men hoppet gladelig inn og satte seg til rette ved vinduet for å se på utsikten. Flyturen varte ikke mange minuttene, men med de fantastiske omgivelsene vi var i så var det en opplevelse i seg selv. Etter å ha fulgt prosedyrene for å komme seg ut igjen ble vi sittende på bakken mens helikopteret tok av og dro tilbake til basen. Vi tok av utstyret, og jeg satte Bindi rett i søk i rasområdet som besto av en bratt fjellside som hadde rast ut. Det var til dels store steiner, noen store som kassebiler. Skrenten endte opp i en loddrett fjellvegg mot himmelen. Begrensingen vi fikk i dette søket var at hunden kunne gå hvor som helst, men vi måtte stå på bakken der det var flatt. Hundene måtte jobbe selvstendig oppover i skråningen og løse oppgaven på egenhånd.

Torsdag var det tidlig opp igjen for å

kjøre til Belluno som ligger ca en og en halv time syd østover fra Passo Rolle. Jeg er veldig glad vi fikk disse kjøreturene på morgenen sammen, det var en god anledning til å snakke sammen, ha det moro og ikke minst nyte de fine fjellene og små byene vi passerte.

Stedet vi skulle til i Belluno ligger

Jorg og Torgrim er klare til ombordstigning, Bindi syns det blåser litt vel mye.

inne på området til distriktets brannvesen, og er bygd opp fra bunnen av som et ruinsøksområde med nivåer under og over bakken. Det er rør og tunneller som figurantene kan gjemme seg i, og enkelt komme seg inn til gjemme plassene.

Casen vi ble presentert for besto av et jordskjelv, og sykehjemmet foran oss hadde kollapset. Beboerne hadde de rukket å få ut før kollapsen, men det var antatt at et par savnede pleiere hadde vært i garderoben i kjelleren på det fatale øyeblikket. Ut i fra hva vi fikk vite om bygget så var det best å starte søket i bakkant av området. Det var satt ut sperrebånd rundt hele området siden ruinen var svært usikkert. Det var et par branner i området i noe søppel som både røyk og stinket. Etter en kort snakk med leder hund Helene om taktikken, satte Jorg og jeg i gang med søkene våre. En røykmaskin pumpet ut røyk, som en ekstra faktor, for hundene uten at

de brydde seg stort om det. Selv ikke knallskuddene vippet hundene av pinnen, de stoppet opp, lurte på hva som skjedde og så var det å søke videre. Etter ca ti minutter i søk kom det melding fra begge hundene og vi fikk bekreftet at vi hadde funnet de siste savnede.

Dette ble en fin avslutning på en uke

vi kommer til å huske og se tilbake på med glede. Ikke bare hadde vi lært mye, møtt mange flinke og hyggelige folk, vært i fantastisk landskap, men været hadde vært med oss hele uka, for i det øyeblikket vi var ferdig med avslutningen og takket for dagen så slo tordenværet og regnet til.

Dette var siste kvelden og vi skulle delta på en felles avslutning med oppsummering av uka, og litt presentasjoner fra oppdrag som de forskjellige deltakerlandene hadde vært med på tidligere. Alt fra gass-eksplosjoner til grotteredning til jordskjelv. Det er en imponerende innsats som har blitt gjort rundt om av frivillige redningsorganisasjoner.

Med prominente gjester rundt bordet som ordføreren i distriktet, visepresidenten i IKAR Knut Skår og Alessandro Alberoil, leder for Guarda de Finanza sin alpine redningsskole. Skolen er ansvarlig for all alpin

redning i Italia. Lavine, ettersøking, men og USAR i samarbeid med brannvesenet. Skolen utdanner primært redningsfolk, som etter at de er godkjente kan begynne med hund. Guarda de finanza har et samarbeid med NRH. Taler, utdeling av diplomer og gaver til de som hadde gjort en innsats, og middagen med tre retter sto for tur. Vi kunne kose oss i godt selskap og dele erfaringer og artige episoder fra uka. For vår del måtte det bli en tidlig kveld siden vi måtte rekke opp til København, ca 1600 km, utallige køer og veiarbeidsområder unna. Ergo ble det en veldig tidlig start på dagen for å ligge litt godt an. Det var ingen som ønsket den ekstra kjøreturen opp gjennom Sverige i stedet for en lugar og god middag på båten fra København til Oslo.

En stor takk må rettes til hele gjengen som var med. Knut Skår, Gina Reenskaug, Jorg Jørgensen, Helene Sæterdal, Liv Stensby, Odd Einar Tysnes og Karin Helene Olausson. Det var en fryd å være på tur sammen med dere, mye moro og ingen problem var for store til å løses. Sett i fra startpunktet for planleggingen så var det de faktiske søkene på øvelsen som var fokus for tankene, men nå, i ettertid i det store bildet, har det forandret seg. I det store bildet kommer oppdraget i sin helhet frem, fra første dagen vi kom ned til vi nå ser tilbake på denne turen. Og det er det som gjør meg så glad, alle har gitt alt hele veien for å løse de utallige oppgavene og problemene som dukket opp, det har vært godt humør og en løs tone. Det har vært omsorg og hjelp å få når det var behov for det. Det skal rettes en takk til alle sammen for å ha gitt det største læringspunktet av dem alle, vi kan løse oppdraget sammen.

Modul 2:

Gjør deg klar til Praktisk Lydighet

I denne artikkelen retter vi fokus mot Praktisk Lydighet i modul 2. Hundeføreren Emma deler noen tips til treningsøvelser som kan hjelpe deg som skal opp til prøve i Praktisk Lydighet.

Om forfatteren: Emma Lein er utdannet hundeføreren og autorisert instruktør i rallylydighet. Ved siden av NRH trener hun retrieverjakt og konkurrerer i rallylydighet med sin unge golden retriever, Lizzie.

Målsetting

Direkte sitat fra utdanningsprogrammet om målsetningen med Praktisk Lydighet:

«Ekvipasjen skal gjennom utdanningen utvikle ferdigheter i lydighetsøvelsene som viser at hundefører har tilstrekkelig kontroll over egen hund. Dette omfatter både ved forflytning og det å plassere hunden på et sted der den blir værende. Hundens reaksjon skal prøves overfor andre hunder, dette for å kartlegge slik at det ikke oppstår uønskede situasjoner i den videre utdanningen.»

Læringsmål

«Ekvipasjen skal testes i denne rekkefølgen:

1. Tilgjengelighet
2. Møtesituasjon med annen hund
3. Fri ved fot/forstyrrelser
4. Innkalling av fri hund
5. Apportering
6. Bli på plass med forstyrrelser»

Den viktige kontakten – 3 øvelser, steg for steg!

Grunnlaget for det meste av trening med hund er kontakt og fokus. I utdanningsprogrammet om øvelsen «Fri ved fot» står det:

«Det skal under øvelsen legges vekt på kontakten mellom hunden og hundeføreren og at hunden følger villig hundeføreren under alle gangarter, vendinger og i forbindelse med forstyrrelsene.»

I tillegg kommer du heller ikke langt i øvelsene «Innkalling av fri hund», «Apportering» og «Bli på plass

Tilgjengelighet

Møtesituasjon annen hund

Fri ved fot 1

Fri ved fot 2

med forstyrrelser» uten en viss grad av kontakt med hunden. Kontaktøvelsene under er mine tre favoritter på grunn av deres store potensiale for videreutvikling og bruk i innlæringen/forbedringen av flere andre øvelser/momentene senere. Jeg starter med dem allerede når hunden er valp, og tar de med meg gjennom hele livet til hunden.

«Ryggeøvelsen»

Noe bedre navn på denne øvelsen har jeg ikke funnet, men den har blitt mer og mer populær de siste årene. Målsetningen med øvelsen i første omgang er at hunden skal lære å ta kontakt med deg uoppfordret, følge deg og når det kommer press i halsbåndet skal hunden tenke bakover – ikke framover (ikke trekke i båndet). Jeg synes også den er en fin start på innlæringen av lineføring og fri ved fot. Den kan også med fordel benyttes i treningen mot «Møtesituasjon med annen hund».

Fremgangsmåte

Start med hunden koblet i et koppel på rundt 2 meter. Ha godbiter klar i lommen. Ikke gå med disse framme. Så blir du ikke avhengig av å ha godbiter i hendene for å få kontakt.

1. Rygg rolig bakover uten å si noe til hunden. Ved å rygge trekker du hunden med deg, men ikke rykk og ikke kort inn for fort på båndet – det skal bli slakt så fort hunden beveger seg i din retning. Når hunden snur seg mot deg: ros og fortsett å rygge. Etter noen gode sekunder med ros - ta fram godbiter og belønn samtidig som du fortsetter å rygge og rose.

2. Når du er ferdig med å belønne går du framover. Trekker hunden da framover (strammer båndet) rygger du og gjentar prosedyren med å rose og belønne ryggende.

3. Etter noen repetisjoner vil hunden ofte ta kontakt med deg allerede før du starter å rygge – ros og belønn dette! Husk å ikke bare rygge rett bakover hele tiden – varierer retningen du rygger for å sjekke at hunden også følger med i «svingene». Dette gjør også øvelsen mer interessant.

4. Når hunden har skjont at det lønner seg å vende kontakten mot deg når du rygger: rygg, og når du har en god kontakt med hunden – snu deg 180 grader mot høyre slik at hunden kommer inn på din venstre side. Belønn her når hunden faller inn i riktig posisjon ved

Fri ved fot 3

Innkalling 1

Innkalling 2

Ryggeøvelsen 1: Start å rygge når hunden har fokus vendt bort i fra deg.

din side (den posisjonen du ønsker ved lineføring/fri ved fot).

5. Fortsetter hunden å holde kontakten med deg noen steg belønner du før den kommer ut av posisjon. Rekker du ikke å belønne før den har kommet foran deg og strammet båndet, rygg og gjenta punkt nr. 1. Prøv så å snu deg igjen så hunden kommer på din venstre side og belønn der. Utvid gradvis og uforutsigbart med stadig flere steg før belønning. Gi gjerne hunden noen skikkelig «jackpot»-belønninger når du synes den har vært ekstra flink – med ekstra god belønning (gjærne lek hvis hunden din er glad i det).

6. Når hunden følger deg fint rett forover, legg inn vendinger mot venstre og høyre, samt helomvendinger. Test at hunden følger deg i alle retninger, og mister du kontakten er det bare å rygge til du får kontakt igjen. For variasjon og litt ekstra trening kan du også øve på å gå slalåm mellom kjebler, med gradvis mindre og mindre avstand mellom kjeblene helt til det bare så vidt er plass til deg og hunden i mellom dem.

Når hunden har lært og mestrer øvelsen med få forstyrrelser kan du utvide vanskelighetsgraden ved å legge på mer og mer forstyrrelser. For eksempel en annen hund. Fortsett å jobbe i det samme mønsteret – og mister du kontakt med hunden er det ikke krise – da bare rygger du. Under øvelsen «Fri ved fot» i Praktisk lydighet skal dere på det nærmeste være 10 meter fra en annen hund uten at din hund løper bort til den andre hunden, så det er viktig å trene med hundeforstyrrelser både med og (etter hvert) uten bånd. Husk også å trene i forskjellige miljøer og på forskjellige underlag. Underlag som ikke fanger så mye lukt (som asfalt og grus) er gjerne enklere enn å trene på gress – særlig der andre har luftet hundene sine. Alt bør trenes på.

Grunnen til at jeg skriver at du ikke skal si noe til hunden når du starter å rygge er at jeg selv ønsker en hund som naturlig tar kontakt med meg uten at jeg trenger å be/mase om det. Etter hvert som jeg starter med Lineføring/Fri ved fot, legger jeg heller på kommandoen når hunden allerede utfører adferden (= «døper» adferden), og så belønner jeg det. Etter samme prinsipp som at jeg ikke sier «sitt» før hunden har rumpa i bakken under innlæringen av sitt. Når jeg begynner å legge på Lineføring/Fri ved fot-kommando begynner jeg også å gjøre tydeligere når øvelsen er over. Da bruker jeg et utløser-ord, for eksempel «yess!», rygger fort bakover noen steg før jeg belønner med leke eller godbiter.

Ryggeøvelsen 2: Ros så fort hunden er vendt mot deg. Belønn!.

Ryggeøvelsen 3: Når hunden har skjønnet at det lønner seg å holde kontakten med deg når du rygger, snu deg 180 grader mot venstre så hunden kommer på din venstre side. Belønn når den er i den posisjonen du ønsker for lineføring/fri ved fot.

Ryggeøvelsen 4: Etter hvert som hunden blir stadig flinkere til å holde kontakten kan du ta utvide antall steg du går framover før du belønner hunden.

Omvendt lokking

Omvendt lokking er en klassiker som mange kjenner til. En veldig enkel og grei øvelse, med mange mulige bruksområder. Jeg bruker den blant annet i innlæringen av holden i apport (beskrevet steg for steg i artikkelen om apport i 2. utgave av «Redningshunden», 2022) og i innlæringen av en stødigere sitt og ligg (særlig for de hundene som har litt lett for å være «lette» i rumpa og ikke gå helt ned i posisjonen). Årsaken til at jeg tenker den kan være aktuell i trening mot godkjent Praktisk Lydighet er at du skal ha en stødig og fin hold i apportøvelsen i Praktisk Lydighet, og det kan være en fordel at hunden ikke ligger/sitter som en springfjær i «Bli på plass med forstyrrelser» da den skal være i 5 minutter (selv om noen sikkert klarer det uten å sprette opp allikevel).

Fremgangsmåte

1. Hold en godbit foran hunden. Ha hånden oppe så hunden ser godbiten, men lukk den fort om hunden prøver å ta godbiten. Åpne håndflaten igjen når hunden trekker seg litt unna godbiten. Ros og si «vær så god» når hunden har sluttet å prøve og ta godbiten fra hånden din. Med «vær så god» signaliserer du at hunden kan ta godbiten.

2. Gjenta dette til hunden ikke lenger prøver å ta godbiten når du presenterer den for den, og venter til du har sagt «vær så god».

3. Øk gradvis hvor lenge hunden skal vente før «vær så god». Ros gjerne underveis, men ikke gi bort godbiten før du har sagt «vær så god».

4. Videre er det mange som ønsker å vente til hunden tar øyekontakt med dem før de sier «vær så god». Jeg har ikke dette som et krav lenger da jeg senere skal bruke øvelsen i innlæringen av øvelser hvor øyekontakt ikke er så viktig, men hos en del hunder (inkludert Lizzie) kommer ofte denne øyekontakten naturlig etter hvert når du sitter eller står foran dem. Får de da godbit når de ser på deg forsterkes gjerne denne adferden, og det blir mer sannsynlig at den gjentas.

Når jeg skal ta omvendt lokking videre inn i sitt og bli har jeg først lært inn hva kommandoen «sitt» betyr. Jeg kommanderer så «sitt» og viser fram godbiten. Gjentar samme prosedyre som over, bare at nå er kravet i tillegg til å ikke ta godbiten at rumpa skal være nede i bakken. Når hunden sitter fint med god vekt på rumpa sier jeg «vær så god» og gir godbiten til hunden. Har du en valp eller en litt mindre hund som «popper» litt opp

Omvendtlokking 1: Vis fram godbiten i hånden din. Lukk hånden om hunden prøver å ta godbiten.

Omvendtlokking 2: Ros og si «vær så god» når hunden slutter å prøve og ta godbiten.

Innkallingskontaktøvelsen 1: Vis hunden at du har en godbit i hånden. Kast godbiten et stykke vekk fra deg.

for å møte godbiten, anbefaler jeg å lukke igjen hånda til rumpa dens er nede igjen før du gir bort godbiten. Da lærer de som regel at de får godbiten kjappere om de bare blir sittende med rumpa i bakken. Jeg bruker det samme prinsippet i dekken. Så har jeg et annet utløser-ord for at øvelsen er over (gjærne et rolig ett for øvelser jeg ønsker det skal være ro over, som den ligger jeg bruker til «Bli på plass med forstyrrelser» i Praktisk Lydighet). «Okei» eller «ferdig» for eksempel. Da kan de gå ut av posisjonen.

Innkallingskontaktøvelsen

Denne øvelsen er ikke like kjent, men den fortjener å bli det. Målsetningen med øvelsen er innlæring av innkalling og å trene hunden på å ta kontakt med deg igjen etter den har hatt oppmerksomheten på noe annet. Mange hunder, særlig de som er glad i fart synes denne øvelsen er kjempemoro og glemmer gjerne omgivelsene helt. Dere forsvinner inn i ei boble hvor fokus er på å følge med på deg, for sammen med deg skjer det mye moro. En veldig fin øvelse for trening til «Innkalling av fri hund» i Praktisk Lydighet, og generelt for å jobbe med kontakten mellom deg og hunden.

Fremgangsmåte

1. Start gjerne med å ha et langt kobbelt eller en langline på hunden. Vis hunden en godbit du holder i hånden. Kast den så 2-3 meter unna dere. Gi hunden litt mer bånd enn den trenger til å nå fram til godbiten, men ikke mye mer.
2. Når hunden har svelget godbiten, ros den masse og rygg kjapt mens du fortsetter å holde i båndet sånn at hvis hunden ikke automatisk snur seg mot deg og kommer til deg får den veiledning fra båndet.
3. Fortsett å rygge fort og ros masse allerede mens hunden er på vei mot deg.
4. Belønn ryggende med godbit av samme verdi for hunden som den du kastet fra deg. Ta gjerne tak i halsbåndet/selen mens du belønner så hunden venter seg til at dette ikke nødvendigvis betyr at den skal kobles.
5. Så kaster du en ny godbit og gjentar øvelsen.

Når hunden har skjont øvelsen og den flyter uten at du trenger å hjelpe den med båndet (selv når du kaster godbiten lenger og lenger vekk i fra deg) kan du legge på innkallingskommando når hunden snur seg og er på vei mot deg. Når øvelsen flyter fint kan du også prøve å koble av hunden og trene med den løs der hvor det er

Innkallingskontaktøvelsen 2: Hunden løper ut og finner godbiten. belønner hunden.

Innkallingskontaktøvelsen 3: Når hunden har svelget godbiten – ros og rygg vekk fra den.

Innkallingskontaktøvelsen 4: Fortsett å rose og rygge mens hunden kommer mot deg.

Innkallingskontaktøvelsen 5: Belønn hunden ryggende inne hos deg før du kaster en ny godbit.

forsvarlig. Gjør akkurat det samme uten bånd som med bånd. Legg etter hvert på forstyrrelser og tren i ulike miljø. Du kan godt variere ved å innimellom belønne med leke inne hos deg om hunden din er glad i å leke. Bare husk å rose og rygge først så det er tydelig at det er det at den kommer til deg du belønner. Fortsett å rygge litt mens du gir hunden leken for å gjøre det tydelig at det er at hunden beveger seg mot deg du ønsker å belønne.

Bli på plass med forstyrrelser

Det finnes alltid mange veier til Rom, så du vil møte på flere måter å trene inn øvelsene/momentene i Praktisk Lydighet på. Det finnes ingen fasit som passer for alle, så vi må bare prøve oss fram og finne ut hva som fungerer for oss og vår hund. I forhold til «Bli på plass med forstyrrelser» har jeg lært inn «Legg seg» som kommando når jeg skal «parkere» Lizzie rundt omkring, både inne hjemme og andre steder. Denne kommandoen er ikke min «lydighetsdekk» («dekk») som jeg bruker i konkurranser, men en mye mer avslappet type ligg. Når jeg kommanderer «Legg seg» kan hun gjerne legge seg godt til rette, og gjerne sovne om hun vil det. Jeg ønsker at hun skal forbinde denne kommandoen med å ligge og slappe av, ofte lenge. Eneste kravet er at hun skal ligge i ro. Belønningene og rosen hun får for «legg seg» er rolige, og jeg kan komme innom underveis med en godbit uten at øvelsen er over. Når øvelsen er over sier jeg rolig «okei» og belønner med godbit. Dette i motsetning til når jeg trener «dekk» hvor jeg ønsker hun skal være årvåken og klar for neste kommando, og derfor som regel roser entusiastisk og belønner med lek etter et mer energisk utløserord («yess!»). Grunnen til at jeg velger å lære inn to typer ligg er at jeg ønsker å ha en aktiv «dekk» til konkurranse og en passiv, avslappet «legg seg» til bruk ellers. Sistnevnte synes jeg egner seg best til «Bli på plass med forstyrrelser» fordi denne er så langvarig og hunden får ikke stilpoeng for å ligge som en strek uansett. Da kan den like gjerne ligge komfortabelt for min del, uten at det går utover konkurransedekken (som trenes helt annerledes).

Etter hvert som Lizzie mestret «legg seg» uten forstyrrelser la jeg på forstyrrelser som at jeg sto og snakket med andre, flyttet på utstyr, klappet en av de andre hundene, vandret fram og tilbake, m.m. Her er det bare å bruke fantasien og trene mye forskjellig, generalisere. Her er hva jeg har erfart kan være lurt å huske i tillegg: Ikke glem å trene på å pakke ut og inn av «beredskapssekk» mens hunden skal ligge eller sitte helt i ro 10-30 meter unna deg. Glem heller ikke å trene uten

Bli på plass med forstyrrelser.

Bli på plass skjult fører

forstyrrelser – lær hunden å ligge i ro lenge selv når det er kjedelig og ingenting aktivitet å følge med på. Tren på å bli på forskjellige underlag (inkludert våte underlag i tilfelle det har regnet dagen du skal opp til prøve). Tren med skjult fører, gjerne med en medhjelper som kan varsle deg om hunden beveger seg. I «Bli med forstyrrelser» i Praktisk Lydighet skal dommer stå igjen (på ca. 10-30 meters avstand) når du går i skjul, så at en person står igjen og følger med på hunden er ikke ulikt hvordan det er på prøven.

Til slutt

Til slutt vil jeg anbefale å trene sammen med andre med hund. De andre trenger ikke nødvendigvis trene på det samme, men er dere flere som skal opp til Praktisk Lydighet i NRH er jo det bare flott å trene sammen mot samme mål. Er det noe du strever med, søk hjelp. Mye kan løses. Lykke til!

NYHET i nettbutikken

LYNG friluftsdress

- Et helt unikt stoff; 2-lags polar-fleece med membran i midten
- Myk og behagelig å ha på, lydløs
- Mange praktiske detaljer
- Unisex jakke, dame- og herremodell bukse
- Kan kjøpes hver for seg, eller som sett

www.canelana.no